

รายงานการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์
ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

THE DEVELOPMENT OF LEARNING AND TEACHING WITH
YONISOMANASIKARN BUDDHIST TEACHING IN POLITICAL
SCIENCE IN BUDDHIST APPROACH COURSE
OF FIRST-YEAR STUDENTS

มนตรี รอดแก้ว

อาทิตย์ ชูชัย

อาทิตย์ แสงเฉวก

พระมหาชินกร สุจิตโต

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ ที่มีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.51 ถึง 0.72 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.67 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบวัดเจตคติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.47 ถึง 0.82 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมุติฐานด้วย Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มเป้าหมายที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีเจตคติทางการเรียนโดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีเจตคติอยู่ในระดับมาก จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์ของรายวิชาต่อไป

คำสำคัญ: 1. โยนิโสมนสิการ 2. รัฐศาสตร์ 3. พุทธศาสตร์

ABSTRACT

This research is aimed to compare between the academic achievement towards ‘Political Science in Buddhism Course’ teaching and learning by arranging Yonisomanasikarn teaching and learning activity of first-year students both pre and post session of the course to compare the attitude towards ‘Political Science in Buddhism Course’ teaching and learning by arranging Yonisomanasikarn teaching and learning activity of first-year students during pre and post study session. The research target group is 21 first-year students studying in the second semester of 2021 in Political Science in Governance Program Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus chosen by purposive sampling method. The research instrument are 1. 4-choice with 30 items of academic achievement test whose difficulty value (p) is from 0.51 to 0.72 and the Discrimination value (r) is from 0.32 to 0.67. Cronbach’s Alpha Confidence value reveals the Confidence Level at 0.96 and 2. Attitude test which is 25 items of 5-level of Likert Rating Scale which reveals the Discrimination value from 0.47 to 0.82. Cronbach’s Alpha Confidence value reveals the Confidence Level at 0.97. The statistics used in this research are Mean, Standard Deviation and Paired t-test.

The research results revealed that;

1. The research target group of first-year students who took ‘Political Science in Buddhism Course’ with Yonisomanasikarn teaching method showed a high level of academic achievement in post session higher than pre session at the significant level of 0.1
2. The first-year students who took ‘Political Science in Buddhism Course’ with Yonisomanasikarn teaching method showed the higher score of overall individual test items during the post study session than the pre study session and also showed a high level of attitude at the significant level of 0.01

In conclusion, by arranging ‘Political Science in Buddhism Course’ with Yonisomanasikarn teaching method showed a higher level of the academic achievement and also showed a high level of attitude. Hence, lecturers are suggested to adapt the method with learning and teaching for the learners to achieve the course objectives.

Keywords : 1. Yonisomanasikarn 2. Political Science 3. Buddhist Subject

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคณะผู้บริหาร และคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผศ.ดร.พนิต ดั่งวงตีสี่ อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์การปกครอง พระมหาสายัณห์ เปมสีโล, ดร. อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และผศ.ดร.สำราญ ศรีคำมูล อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ที่กรุณาเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดามารดา ผู้มีพระคุณ ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

ดร.มนตรี รอดแก้ว
หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะ
31 พฤษภาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย	5
2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับโยนิโสมนสิการ	6
2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	16
2.3 เจตคติทางการเรียน	23
2.4 บริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	29
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
2.6 สรุปรอบแนวความคิด	38
3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
3.1 กลุ่มเป้าหมาย	39
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	53
5.1 สรุปผลการวิจัย	53
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	53
5.3 ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	61
ประวัตินักวิจัย	110

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในมาตรา 48 กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องมีระบบการประกันคุณภาพ โดยการประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเปิดเผย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าการให้ความสำคัญกับผู้สอนอย่างแต่ก่อนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 14)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551 : 1) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ปลูกฝังถ่ายทอดความรู้ เจตคติ คุณลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดกับตัวผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามหรือทำให้ดีขึ้นทุกด้าน การศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน แต่ละคนมีอยู่ให้สามารถนำออกมาใช้ทำประโยชน์ต่อสังคมได้สูงสุด (ประสิทธิ์ นิมจินดา. 2541 : 3) โดยมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีพันธกิจหลักคือ งานสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ งานวิจัย งานบริการวิชาการ แก่สังคม และงานถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเข้าใจตนเองและปรับตัวเข้ากับผู้อื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า เป็นการต่อยอดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ที่ให้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และเสริมสร้างความเจริญให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 115-123)

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพมากขึ้นตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการสอนอยู่ในแต่ละสถาบัน แต่ในขณะเดียวกันนักการศึกษาหลายท่านก็พยายามเน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาศึกษาทั่วไป การศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์ทั้งในแง่ความเป็นคน (Manhood) และกำลังคน (Manpower) ดังนั้นจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปสรุปได้ 3 ประการ คือ 1. เพื่อให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนคือ ให้การศึกษาทั่วไปเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองดี 2. เพื่อเพิ่มพูนความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ให้ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและช่วยทำให้สังคมให้เจริญรุ่งเรือง สามารถนำความรู้ไปใช้ เพื่อประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

3. เพื่อช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยมุ่งที่จะช่วยให้คนที่สมบูรณ์ขึ้นมีบุคลิกภาพทัศนคติ และอุดมคติเหมาะสมกับการเป็นปัญญาชน (ประทีป เมธาคุณวุฒิ. 2545 : 2-5)

สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญ คือการเป็นกัลยาณมิตรของนิสิตนักศึกษา ต้องพัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีโยนิโสมนสิการหรือรู้จักคิด คิดเป็นตามแนวปัญญา เพราะโยนิโสมนสิการมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษา ดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้ชี้ประเด็นให้เห็นว่าในการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์นั้นโยนิโสมนสิการเป็นแกนกลางของการศึกษา หรือเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของการศึกษา งานวิจัยการสร้างแบบวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยตรงยังไม่มี มีแต่งานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับครูหรือนักศึกษามีอยู่บ้าง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2543 ข. : 12) ซึ่งโยนิโสมนสิการประกอบด้วยโยนิโสและมนสิการ โยนิโส มาจากโยนิ แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งกำเนิด วิธีทางมนสิการ แปลว่า การนำในใจ การคิดคำนึง นึกถึง ใส่ใจ พิจารณา ดังนั้น โยนิโสมนสิการ แปลว่าการคิด ให้ถึงต้นตอ การคิดแยกคาย คิดให้ถึงรากเหง้า คิดอย่างละเอียด ลึกซึ้ง เชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มองเห็นความจริงและแง่มุมที่จะทำให้เกิดประโยชน์ ขยายออกไป (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2543 ก. : 7) โดยมหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาระบบและกระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษา เป็นผลมาจาก ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดแนวทางการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับ/สาขา/สาขาวิชา (มคอ.1) จะมีการกำหนดเรื่อง การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร มีการกำหนดการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ขณะนักศึกษายังไม่สำเร็จการศึกษาไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ/ สาขา/สาขาวิชา (มคอ.1) ในข้อ 10 การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ “สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบและกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน มีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ/สาขา/สาขาวิชา เป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดทำการทวนสอบในระดับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และระดับหลักสูตร เมื่อได้ดำเนินการทวนสอบแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการทวนสอบเพื่อเป็นหลักฐานการบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้” ซึ่งในแต่ละสาขาวิชาซีพีได้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิขึ้นมา (ฝ่ายวิชาการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ. 2557 : 8)

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์นักศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาและหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากการทวนสอบจะสะท้อนผลรายวิชาและหลักสูตร คือ 1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่แต่ละรายวิชาได้รับจากการกระจายความรับผิดชอบจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียนเพื่อพัฒนาตนเองต่อไป 2. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์ผู้สอนในการพัฒนาปรับปรุงการสอนให้ดีกว่าเดิม 3. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทาง

การศึกษา ผลจากการทวนสอบผลสัมฤทธิ์เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลและการประกันคุณภาพของหลักสูตร (ฝ่ายวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. 2557 : 8) ซึ่งปัญหาสำคัญของมหาวิทยาลัยบางแห่งเป็นลักษณะการเรียนของผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีลักษณะเฉื่อยชา ร้อรับอย่างเฉื่อยเป็นส่วนใหญ่ เรียนเพื่อเกรด ต้องการจบเร็วๆ เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เพราะชอบทำกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา นักศึกษาครุ้มักชอบทำกิจกรรมมาก นักศึกษามหาวิทยาลัยมักทำกิจกรรมมากในปีที่ 2 และได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ไว้ว่า 1. การเรียนการสอนควรแตกต่างกันตามลักษณะวิชาชีพ และสภาพของกลุ่มของนักศึกษา 2. ควรมี Pretest เพื่อดูว่านักศึกษามีความสนใจด้านใด เพื่อแบ่งกลุ่มและจัดการเรียนการสอน 3. ควรสนับสนุนให้อาจารย์วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สอนมีการประเมินผลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และควรเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 4. อาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร 5. การจัดหลักสูตรควรให้มีวิชาบังคับเกี่ยวกับการสร้างคุณธรรมที่ดีแก่นักศึกษา 6. ควรมีวิชาเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน 7. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาควรจัดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และ 8. ควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุด (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543 : 8-9)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สอน คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยมุ่งศึกษาเฉพาะในชั้นเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.2.2 เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังเรียน

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

1.3.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.3.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีเจตคติทางการเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 รูป/คน

1.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. เจตคติทางการเรียน

1.4.3 เนื้อหาใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ได้แก่ 1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 2. กำเนิดรัฐ 3. รัฐ 4. รูปแบบของรัฐ 5. ประชาธิปไตยตามแนวตะวันตก 6. การปกครองระบอบเผด็จการ 7. ระบบสังคมนิยม และ 8. สถาบันทางการเมือง

1.4.4 ระยะเวลาในการทดลอง 9 สัปดาห์ สอนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 27 ชั่วโมง ทำการทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 21 รูป/คน

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 การพัฒนา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษา มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้ดียิ่งขึ้น นักศึกษามีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นต้น

1.5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษา ซึ่งวัดจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน หลังเรียน ด้วยกระบวนการเรียนรู้ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

1.5.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนนำเอาวิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ยั่งยืน ซึ่งวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ มี 10 วิธี ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2 วิธี คือ วิธีคิดแบบสืบสวนเหตุปัจจัย และวิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม มีดังนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสวนเหตุปัจจัย คือ การพิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผลพิจารณาปัญหา และหาทางแก้ไข ค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลสืบทอดกันมา

2. วิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม เป็นวิธีการคิดที่ช่วยชักนำความคิดให้ไปในทางที่ดีงามและเกิดประโยชน์

1.5.4 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต มหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

1.5.5 เจตคติ หมายถึง ความคิดเห็น หรือความรู้สึกชอบไม่ชอบหรือ เฉย ๆ ของนักศึกษาที่มี ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ความสำคัญ และกิจกรรมเนื้อหาบทเรียน โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1.6.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ รายวิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราช วิทยาลัย

1.6.2 ได้ข้อมูลผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ รายวิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

1.6.3 ได้ข้อมูลผลการเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ รายวิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

1.6.4 ได้ผลการวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ รายวิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับโยนิโสมนสิการ
- 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 เจตคติ
- 2.4 บริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 สรุปกรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับโยนิโสมนสิการ

2.1.1 ความหมายของโยนิโสมนสิการ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 137) ได้สรุปว่า “โยนิโส” แปลว่า เหตุต้นเค้า แหล่งเกิดปัญหา อูบาย วิธีการ “มนสิการ” แปลว่า การทำใจ การคิดการคำนึงใส่ใจพิจารณา เมื่อรวมเป็น โยนิโสมนสิการ หมายถึง การทำใจโดยแยบคาย

อารุณี ไทยมัณชิตย์ (2548 : 19) ได้สรุปว่า โยนิโสมนสิการ หมายถึง แนวคิดที่เกิดจากการคิดพิจารณาอย่างถูกวิธี อันสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา ไม่มีการลดขั้นตอน หรือด่วนสรุปเกินข้อมูลที่ได้รับมาเป็นการคิดที่มีระเบียบตามขั้นตอน คิดมีเหตุมีผลที่สมบูรณ์ เป็นการคิดที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงรู้จักพิจารณา รู้จักคิดวิเคราะห์ (ไม่มองอะไรพร่า ๆ คลุม ๆ) ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีทั้งต่อตนเองและสังคม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2549 : 29) ได้สรุปว่า โดยรูปศัพท์โยนิโสมนสิการ ประกอบด้วย โยนิโสกับมนสิการ โยนิโสมาจาก โยนิ แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิดปัญหา อูบายวิธี ทาง ส่วนมนสิการ แปลว่า การทำในใจ การคิดคำนึง ใส่ใจพิจารณาเมื่อรวมกันเข้าเป็นโยนิโสมนสิการ ท่านแปลสืบ ๆ กันมาว่าการทำใจโดยแยบคาย

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2549 : 182) ได้สรุปว่า โยนิโสมนสิการ มาจากคำสองคำได้แก่ “โยนิโส” ซึ่งมาจากคำว่า “โยนิ” แปลว่า เหตุ แหล่ง กำเนิด วิธีหรือปัญหาและอีกคำหนึ่งได้แก่ “มนสิการ” แปลว่า การคิดพิจารณาอย่างลึกซึ้ง

สรุปได้ว่า โยนิโสมนสิการ หมายถึง การทำในใจโดยแยบคาย เป็นการคิดพิจารณาไตร่ตรองถึงต้นเหตุ อย่างเป็นเหตุเป็นผลโดยถูกวิธี คิดถูกทาง คิดอย่างละเอียด เชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มองเห็นความจริงและแง่มุมต่างๆ อย่างมีระเบียบ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ สร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีทั้งต่อตนเองและสังคมในทางที่ดีงาม

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2549 : 9-23) ได้เสนอแนวคิดตามหลักพุทธธรรมไว้ว่า แหล่งที่มาเบื้องต้นของการศึกษา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่าง คือ

1. ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น หรือเสียงบอกจากผู้อื่น ได้แก่ การรับถ่ายทอดจากอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชนและวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้อง สั่งสอนอบรมแนะนำ ชักจูงไปในทางที่ดีงาม

บุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม สามารถทำหน้าที่เป็นปรโตโฆสะที่ดี มีคุณภาพสูง มีคำเรียกเฉพาะว่า กัลยาณมิตร ตามปกติกัลยาณมิตรจะทำหน้าที่เป็นผลดีประสบความสำเร็จแห่งปรโตโฆสะได้ ต้องสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้เล่าเรียน หรือรับการฝึกสอน อบรม จึงเรียกวิธีเรียนรู้ว่า วิธีการแห่งศรัทธา

2. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจให้แยบคาย หรือการคิดถูกวิธี ความรู้จักคิดหรือคิดเป็น หมายถึงการคิดอย่างมีระเบียบหรือคิดตามแนวทางของปัญญาคือการรู้จักมอง รู้จักพิจารณา สิ่งทั้งหลายตามสภาวะ เรียกว่า วิธีการแห่งปัญญา

การคิดเป็นกิจกรรมที่ทำให้มนุษย์มีอำนาจเหนือสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าพืชหรือสัตว์ และสิ่งไม่มีชีวิตอีกมากมาย และสามารถควบคุมสิ่งเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การคิดยังทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์มีวิวัฒนาการจากเคยอยู่ตามถ้ำตามเขาตามป่า เก็บของป่าล่าสัตว์มาเป็นอาหารมารวมตัวกันเป็นชุมชน ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหาร จัดทำเครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย ใช้สัตว์เป็นพาหนะและช่วยทำงานหนัก เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มคนที่มีความขัดแย้งกัน ใช้ผลผลิตจากการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เป็นสินค้าแลกเปลี่ยนค้าขายระหว่างกัน มาเป็นสังคมอุตสาหกรรม สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศและสังคมแห่งการสื่อสาร (Social Media) ตามลำดับ ล้วนเกิดจากอิทธิพลทางการคิดของมนุษย์ทั้งนั้น ท่ามกลางของวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ดังกล่าว มีทั้งความร่วมมือเย็นเป็นสุขและความขัดแย้ง ทะเลาะเบาะแว้งต่อสู้รบราฆ่าฟันกันคลุกเคล้ากันไป ทำให้สังคมมนุษย์ ทั้งสุขและทุกข์อยู่ตลอดเวลา มีคำสอนสืบทอดกันมาว่า อย่าทำอะไรด้วยอารมณ์หรือความรู้สึก จะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ให้คิดก่อนทำจะได้ไม่มีปัญหาหรือความทุกข์ตามมา แม้จะคิดก่อนทำก็ไม่แน่ว่าจะไม่มีปัญหาตามมาเพราะถ้ามีความคิดทางลบ หรือคิดไม่ดี คิดไม่ซื่อ ก็จะทำให้พฤติกรรมไม่ดี ซึ่งสร้างปัญหาและสร้างทุกข์ให้แก่ตนเองและผู้อื่นได้เช่นกัน แต่ถ้าการคิดนั้นเป็นการคิด

ทางบวกหรือคิดดี ก็จะทำพฤติกรรมดี ๆ ที่สร้างคุณค่าให้กับตนเองและผู้อื่น การคิดที่จะทำให้บุคคลทำ แต่พฤติกรรมดี ๆ หรือเป็นคนดี คือ การคิดแบบโยนิโสมนสิการ (อุดม จำรัสพันธุ์. 2557: 5-6)

2.1.3 องค์ประกอบของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

โยนิโสมนสิการ ประกอบด้วย คำว่า โยนิโส กับ มนสิการ คำว่า โยนิโส มาจากคำว่า โยนิ ซึ่งแปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิด ปัญญา อุบาย วิธี ทาง ส่วนคำว่า มนสิการ แปลว่า การทำในใจ การคิด คำนี้ นึกถึงใส่ใจ พิจารณา เมื่อรวมเข้าเป็นโยนิโสมนสิการ ท่านแปลสืบ ๆ กันมาว่า การทำในใจโดยแยบคาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). 2549 : 669-670) มีลักษณะ 4 อย่าง คือ 1. เข้าถึงความจริงอย่างถูกต้อง 2. มีขั้นตอนเป็นระบบระเบียบ 3. มีความสมเหตุสมผล และ 4. มีผลให้เกิดกุศลธรรม การคิดแบบโยนิโสมนสิการ มี 10 วิธี ดังนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เป็นการคิดสืบสาวหาเหตุ และปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ขึ้น วิธีคิดแบบนี้ไม่เพียงหาสาเหตุ ก่อนเกิดเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์เท่านั้น ยังสืบสาวไปถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดสาเหตุของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่อไปเป็นทอด ๆ อีกด้วย เช่น นักเรียนสอบ O-NET ไม่ผ่านเกณฑ์ มีสาเหตุมาจาก การสอนที่ด้อยคุณภาพ การสอนที่ด้อยคุณภาพมีสาเหตุมาจาก การบริหารที่ด้อยประสิทธิภาพ

ลักษณะของการคิดแบบนี้ อีกประการหนึ่งคือ การคิดถึงปัจจัยแวดล้อม ขณะเกิดสิ่งที่เป็นสาเหตุด้วย แม้มีสาเหตุของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์เกิดขึ้น ถ้าปัจจัยแวดล้อมไม่เอื้อเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ก็จะไม่เกิดขึ้นได้ เช่น สัญญาณไฟแดง เป็นสาเหตุให้หยุดรถรอสัญญาณไฟเขียว แต่ถ้าเกิดสัญญาณไฟแดง ตอนที่ 2 ถนนว่างไม่มีรถอื่น สัญญาณไฟแดงอาจไม่เป็นสาเหตุให้หยุดรถก็ได้ การคิดหาสาเหตุของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์แบบนี้ต้องสืบสาว ไปเป็นทอด ๆ และพิจารณาปัจจัยแวดล้อม ขณะเกิดสิ่งที่เป็นสาเหตุด้วย การคิดแบบนี้ทำให้ผู้คิดรู้จักเห็นจริง หรือเกิดปัญญา ในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้

2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ เป็นการคิดหารายละเอียดของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ แล้วนำมาจัดหมวดหมู่เป็นประเภทหรือกลุ่ม และพิจารณาว่าแต่ละกลุ่มแต่ละหมวดหมู่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพืงพากันอย่างไร จึงทำให้เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นคงอยู่ ถ้ามีส่วนหนึ่งส่วนใดเสื่อมหรือดับสูญไป เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นก็สิ้นสุดลง เช่น ในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ การทดลองเรื่องการสันดาป การสันดาปเกิดขึ้นได้เพราะมีเชื้อเพลิง ความร้อน และออกซิเจน เป็นองค์ประกอบ (หรือส่วนประกอบ) เมื่อขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งการสันดาปก็ยุติลง ถ้าเราใช้วิธีคิดแบบนี้ไปแยกแยะส่วนประกอบของสาเหตุแห่งปัญหาในวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย (วิธีที่ 1) จะช่วยให้เราพบแนวทางขจัดสาเหตุแห่งปัญหาต่าง ๆ ได้ ลองแยกแยะส่วนประกอบของการค้าประเวณี เด็กดูแล้วพิจารณาว่า ส่วนประกอบย่อยเหล่านั้น สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพืงพากันอย่างไร ขจัดส่วนประกอบย่อยบางส่วนออกไปได้ ก็จะทำให้การค้าประเวณีเด็กหมดไป ในทางพระพุทธศาสนา เป้าหมายของวิธีคิดแบบนี้ คือ การมองเห็นสรรพสิ่งเป็นอนัตตา นั่นคือ สรรพสิ่งมีอยู่คงอยู่ เพราะมีส่วนประกอบย่อยครบ

ถ้าส่วนประกอบบางส่วนเชื่อมสูญเสียไป สิ่งนั้นก็ดับไป การคิดตามวิธีนี้ผู้คิด ต้องหารายละเอียดอันเป็นส่วนประกอบของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ จัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ ของส่วนประกอบย่อยเหล่านั้น แล้วพิจารณาว่าส่วนประกอบย่อยแต่ละกลุ่มแต่ละหมวดหมู่ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและพึ่งพากันอย่างไร

3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ หรือการคิดแบบเท่าทันธรรมดา หรือการคิดแบบไตรลักษณ์ เมื่อพิจารณาว่า เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ มีส่วนประกอบต่าง ๆ เกี่ยวข้องพึ่งพาอาศัยกัน (ตามวิธีที่ 2) ก็คิดต่อไปได้ว่า เมื่อส่วนประกอบย่อยปรับเปลี่ยนไป เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์หรือสิ่งนั้น ก็จะแปรเปลี่ยนไปได้ไม่เหมือนเดิม หรือเป็นอนิจจัง ถ้าเรายึดติดกับความเป็นแบบเดิม เราจะไม่สบายใจ หรือมีปัญหา หรือเกิดทุกข์ ถ้าเรายอมรับความเป็นอนิจจังของสรรพสิ่ง เราจึงไม่เกิดทุกข์ หรือเข้าถึงอนัตตา การคิดแบบนี้ทำให้เรารู้เท่าทันความเป็นธรรมดาสามัญของสรรพสิ่ง เมื่อยอมรับความจริงว่า สรรพสิ่งเป็นเช่นนี้ เราจะสามารถปรับปรุงตน และทำสิ่งต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ การคิดแบบนี้ทำให้เราเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีสติ สามารถแก้ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ด้วยปัญญา และมีจิตใจเข้มแข็งไม่หวาดหวั่น และไม่ประมาท

4. วิธีคิดแบบแก้ปัญหาหรือคิดแบบอริยสัจ การคิดตามวิธีนี้ใช้เมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ต้องคิดอย่างเป็นกระบวนการหรือมีขั้นตอน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ตามหลักอริยสัจ 4 คือ

4.1 การกำหนดตัวปัญหา หรือขั้นทุกข์ เป็นการรับรู้สภาพปัญหาว่าเป็นอย่างไร มีขอบเขตแค่ไหน และมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด

4.2 การกำหนดสาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย เมื่อรู้และเข้าใจปัญหาแล้วก็ สืบค้นหาสาเหตุแห่งการเกิดทุกข์ ตามวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย (วิธีที่ 1)

4.3 การกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นสภาวะสิ้นปัญหาหรือขั้นนิโรธ เป็นการคิดถึงสภาวะสิ้นปัญหา หมดปัญหา หรือหมดทุกข์ว่าเป็นอย่างไร แล้วใช้สภาวะนั้นเป็นจุดมุ่งหมายของการแก้ปัญหา อาจมีทั้งจุดมุ่งหมายสุดท้ายและจุดมุ่งหมายปลายทางด้วยก็ได้

4.4 การกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุสภาวะสิ้นปัญหา หรือขั้นมรรค เป็นการคิดหาวิธีจัดสาเหตุ และปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหา ซึ่งต้องใช้การคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ (วิธีที่ 2) เมื่อทำได้สำเร็จปัญหาหรือทุกข์นั้นก็หมดไป

5. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย เป็นการคิดถึงหลักการต่าง ที่ใช้กำกับกรกระทำ การประพฤติปฏิบัติไปสู่เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่ ตั้งไว้ และเป็นหลักการที่สอดคล้องสัมพันธ์ ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมาย เช่น เรามีจุดมุ่งหมายเรียนให้จบ หลักการที่สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย น่าจะเป็น “รักไม่ยุ่งแต่เรียน” แต่ถ้าไปใช้หลักการว่า “รักกันด้วยช่วยกันเรียน” อาจไม่บรรลุจุดมุ่งหมายก็ได้ การคิดแบบนี้ผู้คิดต้องกำหนดจุดมุ่งหมายก่อน แล้วคิดหาหลักการที่เอื้ออำนวยให้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้

6. วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก เป็นการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ ต่าง ๆ ทั้งข้อดี (คุณ) และข้อเสีย (โทษ) แล้วตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม ช่วยให้เราเข้าถึงความจริงของสรรพสิ่ง และตัดสินใจเลือกหรือปฏิบัติได้อย่างรอบคอบ ในการคิดแก้ปัญหาขั้นที่ 4 การหาทางแก้ปัญหา ถ้ามีหลายทางเลือก การคิดตามวิธีนี้จะช่วยให้เลือกทางเลือกที่ใช้ในการแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม สิ่งทั้งหลายมีคุณค่าหรือประโยชน์ตามบทบาทหน้าที่ของมัน คุณค่าแท้ คือ ประโยชน์ของสิ่งนั้นที่ตรงกับความต้องการจำเป็นของเรา ส่วนประโยชน์อย่างอื่นของสิ่งนั้นที่ไม่ตรงกับความต้องการจำเป็นของเรา ถือเป็นคุณค่าเทียม เช่น โทรศัพท์ เรามีความต้องการใช้สื่อสารด้วยวาจาจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับเราเท่านั้น (คุณค่าแท้) เราไม่มีเวลาหรือความต้องการจำเป็นใช้โทรศัพท์ในแง่มุมอื่น เช่น การรับส่งรูปภาพ หรือข้อความ หรือการบันทึกหรือสืบค้นเรื่องราวต่าง ๆ (คุณค่าเทียม) เราก็เลือกซื้อโทรศัพท์ที่ใช้งานได้ตามคุณค่าแท้ก็พอ ซึ่งประหยัดกว่าโทรศัพท์ที่มีทั้งคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม การคิดตามวิธีนี้ช่วยบรรเทาต้นเหตุและขัดเกลากิเลส ช่วยให้เราตัดสินใจได้ถูกต้องและประเมินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล เหมาะกับคนในสังคม เศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างยิ่ง

8. วิธีคิดแบบปลุกเร้าคุณธรรม หรือวิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม เป็นการคิดทบทวนใคร่ครวญ ถึงการกระทำหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประสบการณ์ของเราเอง แล้วปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นด้วยหลักกุศลธรรม โจรกลับใจได้ด้วยการคิดแบบนี้ การกระทำหรือเหตุการณ์อาจเป็นเรื่องราวของผู้อื่นก็สามารถนำมาคิดใคร่ครวญตามวิธีนี้ได้ ก็จะทำให้เรามีความพร้อมเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์เหล่านั้นโดยไม่หลงผิดกระทำไม่ดีตามผู้อื่นไป วิธีคิดแบบนี้เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยขจัดบรรเทา ขัดเกลากิเลสและต้นเหตุ หรือเรียกว่าการคิดสร้างสรรค์ก็ได้

9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือวิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน เป็นการคิดอย่างมีสติสัมปชัญญะ ไม่ว่าจะคิดหรือทำอะไรก็ตาม ให้เอาใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่คิดที่ทำ ไม่ใจลอยระห้อยหาสิ่งที่เกิดในอดีต หรือเพื่อฝัน ฟุ้งซ่านไปถึงเรื่องในอนาคต ในการคิดทั้ง 8 วิธีที่กล่าวมาแล้ว ก็ต้องทำตามวิธีนี้คือคิดให้เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือคิดอย่างมีสตินั่นเอง

10. วิธีคิดแบบวิภาษวาท หรือวิธีคิดแบบแยกประเด็น คำว่า วิภาษวาท หมายถึง การแยกแยะประเด็นแยกเรื่อง ไม่ว่าจะคิดเรื่องอะไร เราต้องเอาเรื่องนั้นมาแยกเป็นประเด็นที่ต้องคิดก่อน อาจแยกแยะเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ในแต่ละประเด็นใหญ่ แยกเป็นประเด็นย่อย ๆ อีกรีกก็ได้ ทำให้การคิดในเรื่องนั้นครอบคลุมครบถ้วน

ลักขณา สรีวัฒน์ (2549 : 185-193) ได้กล่าวถึงวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ และได้ประมวลวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการออกมาเป็น 10 วิธีประกอบด้วย

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยเป็นวิธีคิดเพื่อให้รู้สภาวะที่เป็นจริง พิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผล ให้รู้จักสภาวะที่เป็นจริงหรือพิจารณาปัญหาหาหนทางแก้ไขด้วยการค้นหาเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา อาจเรียกว่า วิธีคิดแบบอทัปปัจจยตาหรือคิดตามหลักปฏิจจสมุปบาท

2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ เป็นวิธีคิดเพื่อกำหนดแบบแยกปรากฏการณ์ ต่างๆ ออกเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมและสิ่งที่ป็นนามธรรมหรือกระจายเนื้อหาเป็นการคิดที่มุ่งให้มองให้รู้จักสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมันเองอีกแบบหนึ่งในทางธรรมท่านมักใช้พิจารณาเพื่อให้เห็นความไม่มีแก่นสารหรือความไม่เป็นตัวตนที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลายโดยเฉพาะพิจารณาเห็นสัตว์หรือบุคคลเป็นเพียงการรวมเข้าขององค์ประกอบต่าง ๆ เรียกว่าชั้น 5

3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ หรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือ มองอย่างรู้เท่าทันความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายว่าสิ่งต่างๆ นั้นเกิดขึ้นเองแล้วจะดับไปเอง เรียกว่ารู้อนิจจังและรู้ว่าสิ่งต่างๆ นั้นเกิดขึ้นมาเองไม่มีใครบังคับหรือกำหนด ไม่อาจเป็นไปตามปรารถนาของใครไม่มีใครครอบครองได้จริง เพราะเป็นไปตามเหตุปัจจัย เรียกว่าเป็นอนัตตา เมื่อรู้เท่าทันก็แก้ไขทำการไป ตามเหตุปัจจัย เป็นการปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายโดยสอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติ เป็นท่าที่แห่งปัญญา ท่าที่แห่งความเป็นอิสระไม่ถูกมัดตัว คิดได้อย่างนี้ก็เป็นที่แห่งการปลงตกถอนตัวขึ้นได้จากเหตุการณ์หายจากทุกข์ หรืออย่างน้อยทำให้ทุกข์เบาบางลง

4. วิธีคิดแบบอริยสัจ/คิดแก้ปัญหา เรียกตามทางธรรมะได้ว่า วิธีแห่งความดับทุกข์ โดยเริ่มจากตัวปัญหาหรือทุกข์ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน สืบค้นหาสาเหตุเตรียมแก้ไขวางแผนกำจัดสาเหตุปัญหา มีวิธีการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ

4.1 ทุกข์ คือ การกำหนดให้รู้สภาพปัญหา

4.2 สมุทัย คือ การกำหนดเหตุแห่งทุกข์เพื่อกำจัด

4.3 นิโรธ คือ การดับทุกข์อย่างมีจุดหมาย ต่อมมีการกำหนดว่าจุดหมายที่ต้องการคืออะไร

4.4 มรรค คือ การกำหนดวิธีการในรายละเอียดและปฏิบัติเพื่อกำจัดปัญหา

5. วิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์ เป็นวิธีคิดให้สัมพันธ์กันระหว่างหลักการและความมุ่งหมายสามารถตอบคำถามได้ว่าที่ทำหรือที่จะทำอย่างนั้นอย่างนี้เพื่ออะไร ในเมื่อจะลงมือปฏิบัติการตามหลักอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายทำให้การกระทำมีขอบเขตไม่เลยเถิด ไม่กลายเป็นการกระทำที่เคลื่อนคลาด เลื่อนลอย หรือมงาย

6. วิธีคิดแบบเห็นคุณโทษและทางออก เป็นการคิดบนพื้นฐานความตระหนักที่ว่าทุกสิ่งในโลกนี้ทั้งส่วนดีและส่วนด้อย ดังนั้น เมื่อต้องคิดตัดสินใจเลือกเอาของเพียงสิ่งใดเพียงอย่างเดียวจะต้องยอมรับส่วนดีของสิ่งที่ไม่ได้เลือกไว้ และไม่มองข้ามโทษหรือข้อบกพร่องจุดอ่อน จุดเสียของสิ่งที่เลือกไว้ การคิดและมองตามความจริงนี้ ทำให้ไม่ประมาท อาจนำเอาส่วนดีที่ไม่ได้เลือกนั้นมาใช้ประโยชน์ได้ และสามารถหลีกเลี่ยงหรือมีโอกาสแก้ไขส่วนเสียส่วนบกพร่องที่ติดมากับสิ่งที่เลือกไว้

เป็นวิธีคิดที่ต่อเนื่องกับการปฏิบัติมาก เช่น ก่อนจะแก้ปัญหาต้องเข้าใจปัญหาให้ชัดเจนและรู้ที่ไปให้ดี ก่อน เป็นการกระทำที่รอบคอบสมควรและดีจริง

7. วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ คุณค่าเทียม เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้สอยหรือบริโภค เป็นขั้นฝึกหัดขัดเกลากิเลสหรือตัดทางมาให้กิเลสเข้าครอบงำจิตใจหรือชักจูงพฤติกรรมต่าง ๆ คุณค่าแท้ หมายถึง ความหมาย คุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ ในแง่สนองความต้องการชีวิตโดยตรง คุณค่านี้อาศัยปัญญาเป็นเครื่องตีตราหรือวัดราคา เช่น อาหารมีคุณค่าอยู่ที่ประโยชน์สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกาย ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้คุณค่าเทียม หมายถึง คุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลาย ที่มนุษย์พอกเพิ่มให้แก่สิ่งนั้นเพื่อเสริมราคา อาศัยตัณหาเป็นเครื่องตีตราหรือวัดราคา เช่น คุณค่าอาหารอยู่ที่ความอร่อย เสริมความสนุกสนานวิธีคิดนี้ใช้เพื่อมุ่งให้เกิดความเข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต เพื่อพ้นจากการเป็นทาสของวัตถุ เป็นการเกี่ยวข้องด้วยปัญญาตามขอบเขตที่เหมาะสม

8. วิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม เป็นการคิดถึงแต่สิ่งที่ดีมีกุศล เมื่อได้รับประสบการณ์ใดแทนที่จะคิดถึงสิ่งที่ไม่ดีงาม เป็นวิธีคิดที่สกัดกั้น ขัดเกลากิเลสตัณหา

9. วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน เป็นวิธีคิดในแนวทางของความรู้ด้วยอำนาจปัญญา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เป็นอยู่หรือเรื่องที่ล่วงไปแล้ว หรือเรื่องกาลภายหน้า ความคิดที่ไม่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือ ความคิดที่เกาะติดกับอดีตและเลื่อนลอยในอนาคต ตกอยู่ในอำนาจอารมณ์ อาลัยอาวรณ์ สิ่งที่ล่วงเลยมาแล้ว ฟุ้งซ่านในเรื่องที่เพื่อฝันปรุงแต่ง ซึ่งไม่ฐานแห่งความเป็นจริงในปัจจุบัน

10. วิธีคิดแบบวิภาษวาท เป็นการคิดแบบให้มองเห็นความจริง โดยแยกแยะออกให้เห็นแต่ละแง แต่ละด้านจนครบทุกด้าน ไม่พิจารณาสิ่งใด ๆ เพียงด้านเดียวหรือแง่มุมเดียวการคิดแบบกระบวนการดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดสัมมาทิฐิหรือความคิดที่ถูกต้อง อันเป็นก้าวสำคัญในการดำรงชีวิตบนทางสายกลาง สรุปรวมความแล้วก็คือ คิดถูกทาง ถูกวิธี มีเหตุผล การคิดนั้นก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นกุศล ดังนั้น กระบวนการในการสร้างปัญญาตามหลักโยนิโสมนสิการ จึงเป็นเครื่องมือหล่อเลี้ยงสติและทำให้ต้องใช้ปัญญาเมื่อความคิดเป็นระเบียบมีจุดมุ่งหมาย จิตจะตั้งมั่นอยู่กับงานที่กำลังทำอยู่นั้น หรือเรียกว่ามีสติในการทำงาน

2.1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ

หลักการพื้นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องจัดสภาพแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้และได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกคาย เน้นให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกนำไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกวิธีจนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมจากการศึกษาเอกสารของนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการไว้หลายวิธี เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 56-57) ได้เสนอแนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี แบบโยนิโสมนสิการ ไว้ดังนี้

หลักการ การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ผู้สอนเป็นบุคคลที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีคิดโดยแยกกาย เน้นให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกนำไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกวิธีจนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เสนอ ไว้ดังนี้

1. ชี้นำ-ชี้นำเสริมการสร้างศรัทธา

1.1 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ขั้นตอนนี้ เช่น การจัดสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะดังนี้

1. ต้องมีความสงบ

2. พยายามจัดให้ผู้เรียนได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง

3. จัดสภาพในชั้นเรียนให้มีความแปลกใหม่ไม่จำเจ เช่น จัดการเรียนเป็นกลุ่มบ้าง มีการเปลี่ยนกลุ่ม เปลี่ยนที่นั่ง

4. จัดบริเวณห้องเรียนและโรงเรียนให้สะอาดมีระเบียบและเรียบง่ายอยู่เสมอ

5. สร้างบรรยากาศ สร้างความสนใจ ตั้งใจเรียนเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนเป็นบรรยากาศที่ชวนให้สบายใจ ไม่มีการข่มขู่บังคับ ห้ามพูด ห้ามแสดงความคิดเห็น ห้ามลุกจากที่นั่ง แต่เน้นการสำรวจกาย วาจา ใจ ฝึกเมตตา ฝึกสมาธิอย่างง่ายฝึกให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ ให้รู้ตัวว่ากำลังทำอะไร พูดอะไร คิดอะไร

1.2 สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนต้องปฏิบัติตัวเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน คือ ต้องมีบุคลิกภาพสำรวมน่าเชื่อถือศรัทธา สง่า สะอาด แจ่มใส และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ต้องมีความรู้ มีคุณธรรม มีเมตตา เอื้ออาทรทำให้ศิษย์มีความรู้สึกสบายใจที่จะเข้ามาหาและปรึกษา ผู้สอนสั่งสอนผู้เรียนด้วยความรักและเป็นที่ยิ่งของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้สอน จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ศิษย์เกิดฉันทะและวิริยะในการฝึกหัดอบรมตนเอง

1.3 ผู้สอนนำเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ขั้นตอนนี้ เช่น

ใช้วิธีตรวจสอบความคิด และความสามารถของผู้เรียนก่อนสอนแล้วแสดงผลการตรวจสอบให้นักเรียนได้รู้อย่างรวดเร็วที่สุด เพื่อเป็นการเสริมแรง เร้าให้เกิดความมานะ พากเพียร ฝึกหัดอบรมตน ใช้สื่อการสอนและกิจกรรมที่น่าสนใจ

2. ชี้นำสอน

2.1 ผู้สอนเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น ใช้วิธีนำเสนอที่หลากหลาย และท้าทายความคิด

2.2 ชั้นสอนแนะแหล่งเรียนรู้

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งความรู้อย่างกว้างขวาง

2.3 ให้ผู้เรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ ทักษะทางสังคม

2.4 ผู้สอนจัดกิจกรรมเราให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิธีต่าง ๆ

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น ใช้คำถามอย่างเหมาะสมเพื่อเรา ให้เกิดความคิดแบบใดแบบหนึ่ง เช่น

1. คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
2. คิดแบบแยกแยะ
3. คิดแบบอริยสัจ
4. คิดแบบคุณโทษและทางออก
5. คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม
6. คิดแบบอุปายปลูกเร้า
7. คิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน

2.5 ให้ผู้เรียนฝึกสรุปประโยชน์ของข้อมูลเพื่อหาทางเลือกวิธีแก้ปัญหา

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น ให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการ ทำงานกลุ่ม ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยกันเปรียบเทียบ ประเมินทางเลือก

2.6 ให้เรียนเลือกและตัดสินใจ

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น การลงมติร่วมกันภายในกลุ่ม ฝึกความเป็นประชาธิปไตยบนพื้นฐานของการคิดอย่างมีเหตุผลปราศจากอคติ

2.7 ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ผลการเลือก

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น ฝึกปฏิบัติงานตามแผนและการ บันทึกผลข้อมูลอย่างเป็นระบบระเบียบ เป็นการทำงานนอกและในเวลาเรียนโดยผู้สอนคอยสังเกตและ ในคำแนะนำ

3. ชั้นสรุป

3.1 ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสังเกตวิธีปฏิบัติ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติ

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น อภิปราย ระดมสมอง และการให้ผลย้อนกลับจากผู้สอน

3.2 ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสอบถามข้อสงสัย

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น ให้โอกาสตรวจสอบคำตอบโดยการคิดย้อนกลับไปที่กลับมา

3.3 ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น ใช้การอภิปรายกลุ่มช่วยกันสรุปสาระสำคัญ

3.4 ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงนี้ เช่น การวัดผลด้วยการประเมินความคิดรวบยอดของผู้เรียนเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

สมน อมรวิวัฒน์ (2542 : 27-35) ได้นำเสนอการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะดังนี้

1. ให้ผู้เรียนพิจารณาเรื่องหนึ่งหรือเหตุการณ์หนึ่ง โดยใช้แนวทางการคิดที่แตกต่างกัน หรือหลายเรื่องหลายเหตุการณ์ สามารถเลือกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี ในการวิเคราะห์สังเคราะห์เรื่องหรือเหตุการณ์นั้น
2. ลงมือปฏิบัติ ทดลองด้วยตนเองตามความสนใจ ความสามารถความต้องการ และปรับเป็นกระบวนการคิดของตน โดยใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ
3. วิเคราะห์สื่อทางสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ สารคดี โดยใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ
4. วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลงานเป็นกลุ่มหรืองานเดี่ยวเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ
5. นำเสนอวิธีการคิดในวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการในเรื่องหนึ่งๆ หรือการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าทำให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติ ตามที่คาดการณ์ไว้
6. ส่งเสริมการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัญญาเพื่อนำไปสู่การคิดที่สมบูรณ์แบบ และเป็นกระบวนการ ใช้การคิดแบบโยนิโสมนสิการปรับเป็นพัฒนาการปัญญา
7. สัมมนาเชิงวิชาการสามารถนำไปใช้ได้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการสัมมนาผู้สอนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น แนะนำการวิเคราะห์และปรับแนวทางการคิดที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียน
8. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม
9. ร่วมกันนำผลการประชุมสัมมนาไปใช้ให้เห็นจริงเป็นรูปธรรม ตามความเป็นไปได้ และความสามารถของการดำเนินการของผู้เรียน
10. นำสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน ร่วมกันสร้างสื่อเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่กิจกรรมเสริมพลังความคิด

สรุปได้ว่า การสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการสอนโดยการสร้างศรัทธา โดยผ่านการฝึกฝนด้วยวิธีการคิดโดยแยกคายนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสร้างโอกาสคิดโดยการนำกิจกรรมเป็นเครื่องมือในการฝึกคิดและพัฒนาเป็นกระบวนการคิด ได้แสดงออก ปฏิบัติอย่างถูกวิธี จนสามารถใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 ความหมาย

บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 55) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและตามจุดประสงค์ของวิชา หรือเนื้อหาที่สอนนั้น โดยทั่วไปจะวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ที่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ

ประนอม เมตตาवासี (2555 : 60) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลของความรู้ความสามารถและทักษะที่นักเรียนได้จากการเรียนการสอนทั้งที่โรงเรียนที่บ้านสภาพแวดล้อมและแหล่งอื่นๆ สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นริศรา คณานันท์ (2555 : 38) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงคุณลักษณะความสามารถและประสบการณ์ของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนและเป็นผลให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิลสัน (Wilson 1971 : 643-696) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางด้านสติปัญญาในการเรียนและได้จำแนกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาในการเรียนระดับประถมศึกษาออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

1. ความรู้ความจำด้านการคิด (Knowledge) พฤติกรรมในระดับนี้ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่อยู่
ในระดับต่ำที่สุด แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

1.1 ความรู้ความจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริง เป็นความสามารถที่จะระลึกถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ
ที่นักเรียนเคยได้รับการเรียนการสอนมาแล้ว คำถามที่วัดความสามารถในระดับนี้จะเกี่ยวกับ
ข้อเท็จจริง ตลอดจนความรู้พื้นฐานซึ่งนักเรียนได้สะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว

1.2 ความรู้ความจำเกี่ยวกับศัพท์และนิยาม เป็นความสามารถในการระลึกถึงหรือจำ
ศัพท์นิยามต่าง ๆ ได้ โดยคำถามอาจจะถามโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้

1.3 ความสามารถในการใช้กระบวนการคิด เป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริงหรือ
นิยามและกระบวนการที่ได้เรียนมาแล้ว มาคิดตามลำดับขั้นตอนที่เคยเรียนรู้

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมระดับความรู้
ความจำเกี่ยวกับการคิดแต่ซับซ้อนกว่า แบ่งออกเป็น 6 ชั้น ดังนี้

2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับโมเมนต์ เป็นความสามารถที่ซับซ้อนกว่าความรู้ความจำเกี่ยวกับ
การหาข้อเท็จจริง เพราะโมเมนต์เป็นนามธรรมซึ่งประมวลจากข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องอาศัยการตัดสินใจ
ในการตีความหรือยกตัวอย่างใหม่ที่แตกต่างไปจากที่เคยเรียนในชั้นเรียน มิฉะนั้นจะเป็นการวัดความจำ

2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ และสรุปอ้างอิงเป็นกรณีทั่วไปเป็นความสามารถใน
การนำเอาหลักการ และความเข้าใจเกี่ยวกับโมเมนต์ จนได้แนวทางในการแก้ปัญหาได้ คำถามนั้นเป็น
คำถามที่เกี่ยวกับหลักการที่นักเรียนเพิ่งเคยพบเป็นครั้งแรก อาจจะเป็นพฤติกรรมในระดับการวิเคราะห์
ก็ได้

2.3 ความเข้าใจในโครงสร้าง คำถามที่วัดพฤติกรรมระดับนี้เป็นคำถามที่วัดเกี่ยวกับ
คุณสมบัติของระบบและโครงสร้าง

2.4 ความสามารถในการเปลี่ยนรูปแบบปัญหาจากแบบหนึ่งไปเป็นอีกแบบหนึ่ง
ความสามารถในการแปลข้อความที่กำหนดให้เป็นข้อความใหม่หรือภาษาใหม่ เช่น แปลจากภาษาพูดให้
เป็นสมการ ซึ่งมีความหมายคงเดิมโดยไม่รวมถึงกระบวนการแก้ปัญหา หลังจากแปลแล้วอาจกล่าวได้ว่า
เป็นพฤติกรรมที่ง่ายที่สุดของพฤติกรรมระดับความเข้าใจ

2.5 ความสามารถในการติดตามแนวของเหตุผล เป็นความสามารถในการอ่านและเข้าใจ
ข้อความ ซึ่งแตกต่างไปจากความสามารถในการอ่านทั่ว ๆ ไป

2.6 ความสามารถในการอ่านและตีความโจทย์ ข้อสอบที่วัดความสามารถในชั้นนี้อาจ
ตัดแปลงมาจากข้อสอบที่วัดความสามารถในชั้นอื่น ๆ โดยให้นักเรียนอ่านและตีความโจทย์ ซึ่งอาจอยู่
ในรูปของข้อความ ตัวเลข ข้อมูลทางสถิติ หรือกราฟ

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่นักเรียนคุ้นเคย
เพราะคล้ายกับปัญหาที่นักเรียนประสบอยู่ในระหว่างเรียน หรือแบบฝึกหัดที่นักเรียนต้องเลือก

กระบวนการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้โดยไม่มียาก พฤติกรรมในระดับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ชั้น คือ

3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาที่คล้ายกับที่ประสบอยู่ระหว่างเรียนนักเรียนต้องอาศัยความสามารถในระดับความเข้าใจและเลือกกระบวนการแก้ปัญหานั้นได้คำตอบออกมา

3.2 ความสามารถในการเปรียบเทียบ เป็นความสามารถในการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด เพื่อสรุปการตัดสินใจ ซึ่งในการแก้ปัญหาชั้นนี้อาจต้องใช้วิธีการวิเคราะห์และจำเป็นต้องอาศัยความรู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล

3.3 ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นความสามารถในการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง ในการหาคำตอบจากข้อมูลที่กำหนดให้ ซึ่งอาจต้องอาศัยการแยกข้อมูลที่เกี่ยวข้องออกจากข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง พิจารณาว่าอะไรคือข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม มีปัญหาอื่นใดบ้างที่อาจเป็นตัวอย่างในการหาคำตอบของปัญหาที่กำลังประสบอยู่หรือต้องแยกโจทย์ออกมาพิจารณาเป็นส่วนๆ ในการตัดสินใจหลายครั้งอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนได้คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ

3.4 ความสามารถในการมองเห็นแบบลักษณะโครงสร้างที่เหมือนกันและหาสมมาตร เป็นความสามารถที่ต้องอาศัยพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การระลึกถึงข้อมูลที่กำหนดให้การเปลี่ยนรูปการจัดกระทำกับข้อมูลและการระลึกถึงความสัมพันธ์ นักเรียนต้องสำรวจหาสิ่งที่คุ้นเคยกันจากข้อมูลหรือสิ่งที่กำหนดจากโจทย์ให้พบ

4. วิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาที่นักเรียนไม่เคยเห็นมาก่อนหรือไม่เคยทำแบบฝึกหัดมาก่อน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจะมีการพลิกแพลง แต่อยู่ในขอบเขตเนื้อหาวิชาที่เรียน การแก้โจทย์ดังกล่าวต้องอาศัยความรู้ที่ได้เรียนมา รวมทั้งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผสมผสานกันเพื่อแก้ปัญหา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดพฤติกรรมทางสมองของผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้อะไรแล้ว หรือได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้วมากน้อยเพียงใด

2.2.2 คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

สมนึก ภัททิยธนี (2546 :67-71) ได้กล่าวถึงลักษณะแบบทดสอบที่มีคุณภาพควรมีลักษณะที่ดี 10 ประการ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณภาพของแบบทดสอบ ที่สามารถวัดได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการ หรือวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ความเที่ยงตรงจึงเปรียบเสมือนหัวใจของแบบทดสอบ ลักษณะความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ แบ่งออกเป็น 4 ชนิดคือ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงตรงโครงสร้าง ความเที่ยงตรงตามสภาพและความเที่ยงตรงตามการพยากรณ์

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้คงที่คงวาไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะทำการทดสอบใหม่กี่ครั้งก็ตาม

3. ความยุติธรรม (Fair) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบที่ไม่เปิดโอกาสให้มีความได้เปรียบเสียเปรียบในกลุ่มผู้เข้าสอบด้วยกัน ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำข้อสอบได้โดยการเดา ไม่ให้นักเรียนที่ไม่สนใจในการเรียนทำข้อสอบได้ดี ผู้ที่ทำข้อสอบได้ควรเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง และขยัน

4. ความลึกของคำถาม (Searching) ข้อสอบแต่ละข้อจะต้องไม่ถามผิวเผินหรือถามประเภทความรู้ความจำ แต่ต้องถามให้นักเรียนนำความรู้ความเข้าใจไปคิดค้นเปลี่ยนแปลงแก้ปัญหาจึงจะตอบข้อสอบได้

5. ความขี้ขลาด (Exemplary) หมายถึง แบบทดสอบที่นักเรียนทำด้วยความสนุกเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่าย

6. ความจำเพาะเจาะจง (Definition) หมายถึง ข้อสอบที่มีแนวทางหรือทิศทางการถาม การตอบต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ ไม่แฝงกลเม็ดให้นักเรียนงง

7. ความเป็นปรนัย (Objective) แบบทดสอบจะเป็นปรนัยจะต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการคือ

7.1 ตั้งคำถามให้ชัดเจน ทำให้ผู้เข้าสอบทุกคนเข้าใจความหมายได้ถูกต้องและตรงกัน เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะทำการตรวจสอบระดับความสามารถของผู้เรียน โดยทำการวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะวัดแบบใดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของวิชา อาจวัดด้านการปฏิบัติหรือด้านเนื้อหา ถ้าเป็นด้านเนื้อหานิยมวัดโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ที่สามารถวัดได้ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

7.2 ตรวจให้คะแนนได้ตรงกัน แม้ว่าจะตรวจหลายครั้งหรือหลายคนก็ตาม

7.3 แปลความหมายของคะแนนได้เหมือนกัน

8. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อมากพอประมาณ ใช้เวลาพอเหมาะ ประหยัดค่าใช้จ่าย จัดทำแบบทดสอบด้วยความประณีต สามารถตรวจให้คะแนนได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการมีสิ่งแวดล้อมในการสอนที่ดี

9. อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง ความสามารถของข้อสอบในการจำแนกผู้สอบที่มีคุณลักษณะ หรือความสามารถแตกต่างกันออกจากกันได้ข้อสอบที่ดีจะต้องมีอำนาจจำแนกสูง

10. ความยาก (Difficulty) หมายถึง จำนวนคนที่ตอบข้อสอบได้ถูกหรืออัตราส่วนของคนตอบถูกกับจำนวนคนทั้งหมดที่เข้าสอบมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับทฤษฎีที่เป็นหลักยึด เช่น ตามทฤษฎีการวัดแบบอิงกลุ่ม ข้อสอบที่ดีคือข้อสอบที่ไม่ง่ายหรือยากเกินไป หรือความยากง่ายพอเหมาะ ส่วนทฤษฎีการวัดแบบอิงเกณฑ์นั้น ความยากง่ายไม่ใช่สิ่งสำคัญ สิ่งสำคัญอยู่ที่ข้อสอบนั้น ได้วัดในจุดประสงค์ที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่ ถ้าวัดได้จริงก็นับว่าเป็นข้อสอบที่ดี

2.2.3 รูปแบบของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิศารัตน์ ศิลปเดช (2542 : 122) ได้กล่าวถึงรูปแบบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่นิยมใช้กันมี 2 รูปแบบ คือ

1. แบบทดสอบปากเปล่า (Oral test) ใช้สำหรับการซักถามโต้ตอบกัน ซึ่งได้รายละเอียดมากแต่ก็ใช้เวลามาก เหมาะสำหรับผู้เข้าสอบจำนวนน้อย

2. แบบทดสอบแบบเขียนตอบ (Paper-Pencil test) เป็นแบบที่ให้ผู้เข้าสอบได้เขียนคำตอบลงบนกระดาษ นิยมใช้เมื่อมีผู้เข้าสอบจำนวนมากและมีเวลาจำกัด ลักษณะของแบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 ความเรียง (Essay type) หรือแบบปลายเปิด คือ ผู้ตอบได้เรียบเรียงความคิด เหตุผล เจตคติ ความรู้สึกต่าง ๆ ได้โดยอิสระ ภายใต้หัวข้อหรือคำถามที่กำหนด ซึ่งใช้วัดความสามารถในการสังเคราะห์ได้ดี

2.2 แบบจำกัดคำตอบ (Fixed response type) เป็นแบบทดสอบที่มีคำตอบถูกไว้ให้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดอย่างจำกัด โดยทั่วไปยังแบ่งได้อีกหลายแบบ เช่น แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่และแบบเลือกตอบ

2.3 แบบทดสอบการปฏิบัติ (Performance test) เป็นการทดสอบให้ผู้เข้าสอบได้แสดงพฤติกรรมออกมา โดยลงมือปฏิบัติจริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การทดสอบความสามารถในทางช่าง ทางดนตรี ทางกีฬา เป็นต้น

สมนึก ภัททิยธนี (2546 :73-82) ได้กล่าวถึงรูปแบบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือแบบทดสอบที่ครูสร้างกับแบบทดสอบมาตรฐาน แต่เนื่องจากครูต้องทำหน้าที่วัดผลนักเรียน คือ เขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ตนได้สอน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับแบบทดสอบที่ครูสร้าง และมีหลายแบบ แต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบดังนี้

1. ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay test) ลักษณะทั่วไป เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-false test) ลักษณะทั่วไป ถือได้ว่าข้อสอบแบบกาถูก-ผิด คือข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมาย ตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ ให้ผู้ตอบเติมคำ หรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ นั้น เพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ (Short answer test) ลักษณะทั่วไป ข้อสอบประเภทนี้คล้ายข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการ จะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching test) ลักษณะทั่วไป เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำหรือข้อความแยกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยื่น) จะคู่กับคำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice test) ลักษณะทั่วไป ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้จะประกอบด้วย 2 ตอน คือตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่ให้นักเรียนพิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมด แต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

2.2.4 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อรุณี ศรีวงษ์ชัย (2551 : 49-50) กล่าวว่าเป็นการตรวจสอบความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้อะไรบ้างและมีความสามารถด้านใด มากน้อยเท่าใด เช่น พฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่ามากน้อยอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของนักเรียนในด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นการวัด 2 องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่เรียน ดังนี้

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ ความสามารถทางการปฏิบัติโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นผลงานปรากฏออกมา สามารถทำการสังเกตและวัดได้ เช่น วิชา ศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ” (Performance test) ซึ่งเป็นการประเมินผลพิจารณาที่วิธีปฏิบัติ (Procedure) และผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Content) รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนมีวิธีการสอบวัดได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การสอบแบบปากเปล่า (Oral test) การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูผลเฉพาะอย่าง เช่น การสอบอ่านฟังเสียง การสอบสัมภาษณ์ที่ต้องการดูการใช้ถ้อยคำในการตอบคำถาม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นและบุคลิกภาพต่าง ๆ เช่น การสอบปริญญา นิพนธ์ ที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทำ ตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ การสอบปากเปล่าสามารถวัดได้ละเอียดลึกซึ้ง และคำถามก็สามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามที่ต้องการ

2.2 การสอบแบบให้เขียนความ (Paper-Pencil test or Written test) เป็นการสอบวัดโดยให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ที่มีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบ คือ

2.2.1 แบบไม่จำกัดคำตอบ (Free response type) ได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัย หรือความเรียง (Essay test)

2.2.2 แบบจำกัดคำถาม (Fixed response type) เป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือกซึ่งมีรูปแบบของคำถามคำตอบ 4 รูปแบบ ดังนี้

2.2.2.1 แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง (Alternative)

2.2.2.2 แบบจับคู่ (Matching)

2.2.2.3 แบบเติมคำ (Completion)

2.2.2.4 แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

2.2.5 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในครั้งนี้เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์

สมนึก ภัททิยธนี (2551 ข : 97) ได้กล่าวสรุปถึงการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า

1. ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจข้อสอบแต่ละชนิดและทุกครั้งที่ออกข้อสอบชนิดใดควรคำนึงถึงหลักการออกข้อสอบชนิดนั้นๆ ด้วย

2. ข้อสอบชนิดใดก็ตามหากมีคุณสมบัติเป็นไปตามคุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดีหลายประการก็เป็นข้อสอบที่ดีมากเท่านั้น

3. ปัจจุบันนักเรียนมีจำนวนมากการพิมพ์และการตรวจข้อสอบสามารถใช้เครื่องจักรกลแทนการตรวจด้วยคนจึงควรใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบ

4. โดยทั่วไปในการสอบแต่ละครั้งน่าจะใช้ข้อสอบเพียง 2 ชนิดก็มีประสิทธิภาพเพียงพอแล้วได้แก่ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียงกับข้อสอบแบบเลือกตอบส่วนข้อสอบชนิดอื่น ๆ น่าจะใช้เป็นเพียงแบบฝึกหัดหรืออาจจะใช้งานทดสอบย่อยเพื่อย่อยใจให้นักเรียนสนใจในวิชาที่กำลังสอนและสามารถพัฒนาให้เป็นข้อสอบ 2 ชนิดนี้กล่าวคือ

4.1 ถ้าเป็นข้อสอบแบบกาถูก – กาคิดควรพัฒนาให้เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ

4.2 ถ้าเป็นข้อสอบแบบจับคู่ควรพัฒนาให้เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบชนิดตัวเลือกคงที่

4.3 ถ้าเป็นข้อสอบเติมคำหรือตอบสั้นๆ ควรพัฒนาให้เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ (ถ้าให้ตอบสั้นๆ) หรือแบบอัตนัย (ถ้าให้ตอบยาวๆ)

บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 68-73) กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาขั้นแรกจะต้องทำการวิเคราะห์ดูว่ามีหัวข้อเนื้อหาใดบ้างที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และที่จะต้องวัด แต่ละหัวข้อเหล่านั้นต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือมรรดภาพอะไร กำหนดออกมาให้ชัดเจน

2. กำหนดพฤติกรรมย่อยที่จะออกข้อสอบ จากขั้นแรกพิจารณาต่อไปว่าจะวัดพฤติกรรมย่อยอะไรบ้าง อย่างละกี่ข้อพฤติกรรมย่อยดังกล่าวคือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั่นเอง เมื่อกำหนด

จำนวนข้อที่ต้องการจริงเสร็จแล้ว ต่อมาพิจารณาว่า จะต้องออกข้อสอบเกินไว้หัวข้อละกี่ข้อ ควรออกเกินไว้ไม่ต่ำกว่า 25 % ทั้งนี้หลังจากที่นำไปทดลองใช้ และวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบรายข้อแล้ว จะตัดข้อที่มีคุณภาพ ไม่เข้าเกณฑ์ออก ข้อสอบที่เหลือจะได้ไม่น้อยกว่าข้อที่ต้องการจริง

3. กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ ขั้นตอนนี้จะเหมือนกับขั้นตอนที่ 2 ของการวางแผนสร้างข้อสอบแบบอิงกลุ่มทุกประการ คือตัดสินใจว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ เช่น ศึกษาหลักในการเขียนคำถามแบบนั้น ๆ ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบเพื่อวัตถุประสงค์ประสงค์ประเภทต่าง ๆ ศึกษาเทคโนโลยีในการเขียนข้อสอบของตน

4. เขียนข้อสอบ ลงมือเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามตารางที่กำหนดจำนวนข้อสอบของแต่ละจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และใช้รูปแบบเทคนิคการเขียนตามที่ศึกษาในขั้นตอนที่ 3

5. ตรวจสอบข้อสอบ นำข้อสอบที่ได้เขียนไว้แล้วในขั้นตอนที่ 4 มาพิจารณาทบทวนอีกครั้งโดยพิจารณาความถูกต้องตามหลักวิชา แต่ละข้อวัดพฤติกรรมย่อยหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการหรือไม่ ตัวถูกตัวลวงเหมาะสมเข้าเกณฑ์หรือไม่ ทำการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและข้อสอบที่วัดแต่ละจุดประสงค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านเนื้อหาจำนวนไม่ต่ำกว่า 3 คน พิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อ วัดตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้นั้นหรือไม่ ถ้ามีข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ ควรพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมเว้นแต่จะไม่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อย่างชัดเจน

7. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง นำข้อสอบทั้งหมดที่ผ่านการพิจารณาว่าเหมาะสมเข้าเกณฑ์ในขั้นที่ 6 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ มีคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบทดสอบ วิธีตอบ จัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม

8. ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง

9. พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง นำข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ จากผลการวิเคราะห์ในขั้นที่ 8 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริงต่อไป โดยเน้นการพิมพ์ที่ประณีต มีความถูกต้อง มีคำชี้แจงที่ละเอียดแจ่มชัด ผู้อ่านเข้าใจง่าย

2.3 เจตคติทางการเรียน

2.3.1 ความหมายของเจตคติ

กุญชรี้ คำชาย (2540 : 159) ให้ความหมายว่า ท่าที ความรู้สึก หรือความคิดที่บุคคลมีต่อวัตถุ เหตุการณ์หรือบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอยู่ล้อมรอบตัวเรา ลักษณะโดยทั่วไปของเจตคตินั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ ผูกพันอยู่กับเป้าหมาย มีทิศทางและความเข้มที่แปรไปได้ เมื่อเกิดแล้วค่อนข้างคงทนแต่ก็เปลี่ยนแปลงได้ และแสดงออกมาให้เห็นได้

ลักขณา สรีวัฒน์ (2544 : 69) ได้ให้ความหมายเจตคติ หมายถึง ความรู้สึกความคิดเห็น หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเห็นว่าความรู้สึกเป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความคิดเห็นเป็นองค์ประกอบทางด้านปัญญา และท่าทีเป็นองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม

ธีระวุฒิ เอกะกุล (2542 : 3) ให้ความหมายเจตคติว่า เจตคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 243) ได้ให้ความหมายเจตคติ หมายถึง เรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คนเหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้ นั้นมีผลต่อความคิด และปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้น เจตคติจึงเป็นทั้งพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตได้ หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าเป็นพฤติกรรมภายนอก

แสงเดือน ทวีสิน (2545 : 67) ได้ให้ความหมายของเจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับบุคคล สิ่งของ สภาพการณ์เหตุการณ์ เมื่อเกิดความรู้สึกบุคคลนั้นจะมีการเตรียมพร้อมเพื่อมีปฏิกิริยาตอบโต้ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความรู้สึกของตนเอง

เพิ่มสุข จันทร์ขอนแก่น (2548 : 47) ได้สรุปความหมายเจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลแต่ละคนที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งอาจเป็นบุคคล สถานการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมซึ่งความรู้สึกนี้อาจเป็นความรู้สึกทางบวก เช่น ชอบ รัก เห็นด้วย หรือความรู้สึกทางลบ คือเกลียดไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ กลัว ความรู้สึกเหล่านี้อาจเปลี่ยนแปลงได้

สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ภายหลังจากการที่ได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ทำให้มีท่าทีหรือการแสดงพฤติกรรมตอบสนอง ซึ่งเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คนเหตุการณ์ในสังคม

2.3.2 ลักษณะของเจตคติ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 57 - 58) ได้สรุปลักษณะของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติขึ้นอยู่กับ การประเมินมโนภาพของเจตคติ แล้วเกิดพฤติกรรมแรงจูงใจเจตคติ เป็นเพียงความรู้สึกโน้มเอียงจากการประเมินยังไม่ใช่พฤติกรรม ตัวเจตคติเองไม่ใช่แรงจูงใจแต่เป็นตัวการทำให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม แต่ถ้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมแล้วจะเป็น 4กลุ่ม คือ Positive Approach เช่น ความเป็นเพื่อน ความรัก ฯลฯ Negative Approach เช่นการโจมตี คำว่าต่อสู้อื่นๆ Negative Avoidance เช่น ความกลัว ความเกลียด ฯลฯ และ Positive Avoidance เช่น การอยู่เงียบๆ คนเดียวเมื่อเป็นทุกข์ เป็นต้น

2. เจตคติเปลี่ยนแปลงความเข้มข้นตามทิศทาง ตั้งแต่บวกจนถึงลบ นั่นคือเป็นการแสดงความรู้สึกว่าไปทางบวกมากหรือน้อย ไปทางลบมากหรือน้อย ความเข้มข้นศูนย์คือไม่มีความรู้สึก หรือเป็นกลางระหว่างบวกกับลบ แต่จุดที่เป็นกลางนั้นเป็นปัญหาต่อการแปลผล

3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่าการมีมาเองแต่กำเนิด เจตคติเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่มีปฏิสัมพันธ์รอบตัว ซึ่งเป็นเป้าเจตคติทั้งหลาย ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติทางดีถ้าเรียนรู้สิ่งนั้นไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติไม่ดี สิ่งใดเราไม่เคยรู้จัก ไม่เคยเรียนรู้เลยจะไม่เกิดเจตคติเพราะไม่ได้ศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้น การเรียนรู้เป้าเจตคติอาจผ่านตัวจริงหรือผ่านสื่อทั้งหลายที่มีต่อเป้าเจตคติตัวจริงก็ได้ สามารถเกิดเจตคติขึ้นได้

4. เจตคติที่เกิดขึ้นกับเป้าเจตคติหรือกลุ่มสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง สิ่งเร้าทั้งหลายอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถาบัน มโนภาพ อุดมการณ์ อาชีพหรือสิ่งอื่น ๆ ก็ได้ เจตคติจะมีลักษณะอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติ ที่ได้สัมผัสเรียนรู้มาอย่างน้อยแตกต่างกันเป็นสำคัญ เป้าเจตคติที่มีลักษณะเป็นกลุ่มใกล้เคียงกันจะมีเจตคติแตกต่างจากเป้าเจตคติที่มีลักษณะของกลุ่มแตกต่างกันมาก

5. เจตคติมีค่าสหสัมพันธ์ภายในเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม นั่นคือ กลุ่มที่มีลักษณะเดียวกัน เจตคติจะมีความสัมพันธ์กันสูง กลุ่มที่มีลักษณะต่างกัน เจตคติจะมีความสัมพันธ์กันต่ำแสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันย่อมมีความสัมพันธ์กัน

6. เจตคติมีลักษณะมั่นคงและทนทานเปลี่ยนแปลงยาก นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงจะช้าและทำได้ยาก

2.3.3 องค์ประกอบของเจตคติ

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2542 : 29) ได้สรุปว่า เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ด้านการรู้คิด (Cognitive Component) คือรู้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร มีรายละเอียดอะไรบ้าง มีคุณหรือโทษ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ “จริง-เท็จ” “ดี-เลว”

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของเจตคติ จนทำให้นักวิจัยทางเจตคติบางคน วัตถุประสงค์ประกอบนี้ แต่เพียงอย่างเดียว องค์ประกอบนี้เป็นอารมณ์ “ชอบ-ไม่ชอบ” “พอใจ-ไม่พอใจ”

3. ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (Action Tendency) เป็นความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึก และความรู้เชิงประเมินที่มีต่อวัตถุเป้าหมาย

กุญชรี้ คำชาย (2540 : 159) ได้อธิบายองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ หมายถึง ภาพรวมที่เกิดขึ้นภายใน ความคิดของบุคคลเมื่อบุคคลรับรู้สิ่งเร้า ความรู้นี้อาจอยู่ในรูปของความเชื่อ ความเห็น หรือความรู้จักสิ่งเร้านั้น ๆ โดยปกติองค์ประกอบด้านความรู้จะเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรม

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นภาวะความรู้สึกหรือสภาวะทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าในลักษณะของการประเมิน องค์ประกอบด้านนี้เห็นได้ชัดกว่าด้านความรู้เนื่องจากเมื่อเกิดความรู้สึกจะมีผลต่อด้านสร้ระด้วย

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับความคิดและกระบวนการทางสร้ระ ทำให้พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าตามความรู้และความรู้สึกที่มีอยู่

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 138) ได้สรุปว่าเจตคติมี 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการรู้ การคิด (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อถือที่คนเรามีต่อสิ่งเร้า (คน สิ่งของ สถานการณ์) รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี บวกหรือ ลบ ในกรณีที่เรา รู้จักสิ่งใดเราก็จะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าเรารู้จักในสิ่งที่ไม่ดีก็จะมีเจตคติไม่ดีเช่นกันถ้าเราไม่รู้จักสิ่งใดเลยก็ จะไม่เกิดเจตคติขึ้น ดังตัวอย่างสวย (รู้ในทางที่ดี) เกิดเจตคติทางบวก (เราไม่รู้จัก) ไม่เกิดเจตคติ (เจตคติ เป็นศูนย์) ชี้เหร้ (รู้ในทางที่ไม่ดี) เกิดเจตคติทางลบ

2. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก (Affective Component)

เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้า เมื่อเราเกิดความรู้ การคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว จะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี ในขั้นนี้จะเป็นเจตคติที่มีทิศทางแล้วซึ่งเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยากมาก

3. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการกระทำ (Action Tendency Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือพร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือหรือทำลายล้าง เช่น เมื่อมีเงินทองเพียงพอที่จะซื้อรถยนต์มาใช้ ไปเลือกตั้ง ส.ส. ทุกครั้งแสดงความคิดเห็นคัดค้านการปกครองรูปอื่นในบางโอกาส เป็นต้น

แสงเดือน ทวีสิน (2545 : 69) ได้สรุปว่า องค์ประกอบเจตคติมี 3 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบทางด้านปัญญา (Cognitive Component) หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเข้าใจซึ่งจะมีส่วนเป็นตัวกำหนดเจตคติของแต่ละบุคคล

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง คนเราชอบหรือไม่ชอบตามข้อมูลที่เรารับรู้ แต่บางครั้งข้อมูลที่เรารับรู้อาจไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือความรู้สึกได้

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) หมายถึงการแสดงออกถึงเจตคติอย่างแท้จริงโดยดูจากการเลือกปฏิบัติของบุคคลผู้นั้น

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2549 : 170-171) ได้อธิบายองค์ประกอบตามแนวคิดของ เซียร์ส และคณะ (Sears, Peplum and Taylor) เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ประกอบด้วยองค์ความรู้ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ หรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นเป้าหมายของทัศนคติ (Attitude Object) และรับรู้ข้อเท็จจริง ได้รับความรู้รวมถึงความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นเพิ่มเติมขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective or Evaluative Component) ประกอบด้วย ความรู้สึก และบุคคลนั้นต่อเป้าหมายของทัศนคติซึ่งเป็นการประเมินค่าความรู้สึกเชิงบวก ได้แก่ ชอบ พอใจ เห็นใจ หรือความรู้สึกเชิงลบ ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่พอใจ กลัว รังเกียจซึ่งจะสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ประกอบด้วยความพร้อมของบุคคลที่จะตอบสนอง (Readiness to Respond) หรือแนวโน้มที่จะแสดงออก (Tendency to Act) ของเป้าหมายของเจตคติเมื่อมีการประมวลความรู้ และประเมินค่าความรู้สึกต่อสิ่งนั้นแล้ว โดยพฤติกรรมจะแสดงออกได้สองลักษณะ คือ พฤติกรรมทางบวก ได้แก่ การยอมรับสนับสนุนเข้าใกล้ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และพฤติกรรมทางลบ ได้แก่ การทำลาย ชัดขึ้น ต่อสู้และถอยหนี

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเจตคติ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก องค์ประกอบด้านพฤติกรรม พฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า บุคคลมักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่ มีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ไม่เสมอไปทุกกรณีในบางครั้งเรามีเจตคติอย่างหนึ่งแต่ก็ไม่ได้แสดงพฤติกรรมตามเจตคติที่มีอยู่ก็ได้

2.3.4 ทฤษฎีที่ก่อให้เกิดเจตคติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 261-264) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีที่ก่อให้เกิดเจตคติ มี 2 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งมีแนวคิดที่เจตคติของเราเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขณะที่เกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเกิดจาก

1.1 การเสริมแรง เป็นเจตคติที่เกิดขึ้นจากการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ

1.2 การวางเงื่อนไข เกิดขึ้นเพื่อเจตคติสิ่งหนึ่งแล้วไปสัมพันธ์กับอีกสิ่งหนึ่งทำให้มีเจตคติต่อสิ่งนั้นเหมือนกัน

1.3 การเลียนแบบทางเจตคติเกิดขึ้นจากการที่บุคคลรับรู้เจตคติที่คนอื่นมีอยู่แล้วจึงรับมาเป็นของตนเองโดยไม่ต้องมีประสบการณ์ตรง

1.4 การเชื่อมโยง การเกิดเจตคติเป็นผลจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของเจตคติ มีการเชื่อมโยงลักษณะบางอย่างเข้าด้วยกันตามความคิดของตน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ความเข้าใจ

2.1 ทฤษฎีความขัดแย้งด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Dissonance Theory) Feasting (1957) อธิบายว่า องค์ประกอบของเจตคติ คือ ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งได้แก่ความคิดเห็น ข้อเท็จจริงที่ได้รับบางครั้งพบว่าความรู้ความเข้าใจมีลักษณะที่ขัดแย้งกัน จึงต้องปรับความคิด ความเชื่อ ให้มีความขัดแย้งกัน

2.2 ทฤษฎีความสอดคล้อง ระหว่างความรู้สึกหรืออารมณ์กับความรู้ความเข้าใจ (Affective Cognitive Consistency) เป็นทฤษฎีที่ Rosenberg (1956) อธิบายว่า เจตคติจะไม่เปลี่ยน

ถ้ายังมีความสอดคล้องกัน ระหว่างความรู้สึก อารมณ์ ความรู้ ความเข้าใจ แต่ถ้าเกิดขัดแย้งกันก็มีการปรับเปลี่ยนไปในทางเดียวกัน

2.3 ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) Heider (1958) มีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่า แต่ละคนในสังคมที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ไปสอดคล้องกับเจตคติของอีกคนเพื่อให้เกิดความสมดุล เมื่อเกิดสถานะที่ไม่สมดุล บุคคลนั้นก็พยายามเปลี่ยนเจตคติให้เข้าสู่สถานะสมดุล

2.4 ทฤษฎีความลงรอยกัน (Congruity Theory) Osgood และ Tannenbaum (1955) มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลจะเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับลักษณะที่เราประเมิน ผู้คนที่เกี่ยวข้อง และเจตคติเดิมของบุคคล เมื่อเกิดความไม่ลงรอยของเจตคติ บุคคลนั้นก็ปรับเจตคติให้ลงรอยกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

2.3.5 การสร้างแบบวัดเจตคติตามแนวของลิเคอร์ท

การสร้างแบบวัดเจตคติตามแนวของลิเคอร์ทนี้ สร้างขึ้นโดย Renis Likert (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 27-29) กระบวนการสร้างแบบวัดคือ สร้างข้อความ (Attitude Statement) ขึ้นมาหลายๆข้อ ให้ครอบคลุมเรื่องที่จะวัด ขณะเดียวกันต้องพิจารณาให้ข้อความเหล่านั้นเป็นข้อความที่ถามเกี่ยวกับความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของผู้ตอบ ไม่ใช่ถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง (Fact) และคำนึงถึงข้อให้เลือกตอบ ซึ่งต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาในข้อความของข้อนั้น ข้อให้เลือกตอบมี 5 หัวข้อ ซึ่งจะมีระดับตรงกลางเพื่อเป็นจุดสมดุล เช่น

☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ	☐ มากที่สุด
☐ เห็นด้วย	☐ มาก
☐ ไม่แน่ใจ	☐ ปานกลาง
☐ ไม่เห็นด้วย	☐ น้อย
☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	☐ น้อยที่สุด

ข้อความที่เป็นข้อคำถามต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็น Positive และ Negative ละครกัน ไปการให้คะแนนก็ขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความ ถ้าข้อความนั้นเป็น Positive Statement การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ 4 คะแนน
เห็นด้วย	เท่ากับ 3 คะแนน
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ 1 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ 0 คะแนน

ในกรณีที่ข้อความนั้นเป็น Negative Statement การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ 0 คะแนน

เห็นด้วย	เท่ากับ 1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ 4 คะแนน

ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน จำนวนข้อความที่สร้างขึ้นครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20-25 ข้อ ในแต่ละเรื่องของสิ่งที่เราจะวัด และขั้นสุดท้ายจะต้องมีการทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานคล้ายกับกลุ่มที่เราจะศึกษา จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการปรับปรุงข้อความและคัดเลือกข้อความโดยวิธีการวิเคราะห์ข้อความ (Item Analysis) จำนวนบุคคลในการทดลองใช้อาจอยู่ประมาณ 80-100 คน เหตุผลที่ต้องวิเคราะห์ข้อความแต่ละข้อความเพื่อจะเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด เพราะถือว่าข้อความเหล่านี้สามารถวัดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้ โดยการวิเคราะห์อาจคำนวณหา ค่า t ของแต่ละข้อความก็ได้

2.4 บริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2.4.1 ประวัติความเป็นมาการก่อตั้งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เมื่อปีพุทธศักราช 2436 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร ทรงพระราชทานว่า มหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อเป็นการศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร ทรงอุทิศพระราชทรัพย์บำรุงประจำปี และก่อสร้างสถานศึกษาของมหาวิทยาลัย

ครั้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2439 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเปิดมหามกุฏราชวิทยาลัย พระองค์ทรงอุปถัมภ์ด้วยทรงพระราชทานพระราชทรัพย์บำรุงประจำปี อาศัยพระราชประสงค์ดังกล่าวแล้วนั้น สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงทรงตั้งพระวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยขึ้น 3 ประการดังนี้ 1. เพื่อเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณร 2. เพื่อเป็นสถานศึกษาวิชาการอันเป็นของชาติภูมิและของต่างประเทศ 3. เพื่อเป็นสถานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อกิจการของมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการแล้วปรากฏว่า พระวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้รับผลเป็นที่น่าพอใจตลอดมาเพื่อที่จะให้พระวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2488 สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ในฐานะที่ทรงเป็นนายกรัฐมนตรี มหามกุฏราชวิทยาลัยพร้อมทั้งพระเถรานุเถระจึงได้ประกาศแต่งตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงในรูปมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาขึ้นโดยอาศัยนามว่า สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ 1. เพื่อให้เป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรม 2. เพื่อให้เป็นสถานศึกษา

วิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศ 3. เพื่อให้เป็นสถานศึกษาเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและนอกประเทศ 4. เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชน 5. เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการค้นคว้าได้ตอบหรืออภิปรายได้อย่างกว้างขวางแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ 6. เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้เป็นกำลังสำคัญในการจรรโลงพระพุทธศาสนา และเป็นศาสนทายาทที่เหมาะสมแก่กาลสมัย 7. เพื่อความเจริญก้าวหน้าและคงอยู่ตลอดกาลนานของพระพุทธศาสนา

ทั้งนี้ ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า กรรมการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ปัจจุบันเรียกว่า กรรมการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย สถาบันแห่งนี้เริ่มเปิดให้มีการอบรมศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2489 จนถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีวิทยาเขตอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศรวม 7 แห่ง คือ 1. วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 2. วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยในพระอุปถัมภ์ อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม 3. วิทยาเขตอีสาน บ้านโนนชัย อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น 4. วิทยาเขตล้านนา วัดเจดีย์หลวง อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ 5. วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช วัดพระมหาธาตุ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 6. วิทยาเขตร้อยเอ็ด บ้านดงลาน อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 7. วิทยาเขตศรีล้านช้าง วัดศรีสุทธาวาส อำเภอมือง จังหวัดเลย 3 วิทยาลัยคือ 1. มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา 2. วิทยาลัยศาสนศาสตร์กาฬสินธุ์ อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 3. วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ จังหวัดโยธธ

2.4.2 ประวัติความเป็นมา

วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 โดยพระเดชพระคุณพระเทพโมลี (ประจวบ กนตจาโร) (และต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น สมเด็จพระพุทธชินวงศ์) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เจ้าอาวาสวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย เป็นองค์ประธานเปิดการศึกษา มีนักศึกษารุ่นแรก จำนวน 11 รูป และเป็นวิทยาเขตแห่งแรกของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

ความสำคัญของการศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบันนี้จะต้องอนุวัติให้ทันกับความเจริญของโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากพระดำริของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายีมหาเถร) วัดมกุฏกษัตริยาราม ขณะทรงดำรงตำแหน่งนายกสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย มีพระประสงค์ที่จะขยายการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2513-2514 ได้ทรงจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ร่างหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และประกาศใช้เป็นหลักสูตรหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2514 สมัย ฯพณฯ สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อกระทรวงประกาศใช้หลักสูตรแล้ว พระองค์

ท่านได้เปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแห่งแรกขึ้น ชื่อว่า โรงเรียนวชิรมกุฏ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณหลังวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร เป็นสาขาแห่งหนึ่งของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย โดยใช้หลักสูตร พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2514 ในปีเดียวกันนี้ นายฉบบัคุณนายสงวน ชูจิตตารมย์ ได้มีจิตศรัทธาถวายที่ดินจำนวน 186 ไร่ ที่ ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ต่อมาได้มีผู้บริจาคซื้อถวายเพิ่มเติมเป็น 736 ไร่) ให้เป็นที่ตั้งสถานศึกษาของคณะสงฆ์ ขยายการศึกษาออกไปสู่ชนบทและเปิดทำการสอนพระภิกษุสามเณรขึ้นได้ทรงวางวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันสงฆ์แห่งนี้ไว้ 6 ประการ คือ 1. เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของคณะสงฆ์ 2. เพื่อเป็นสถานที่พักอาศัยเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร 3. เพื่อเป็นสถานที่พักอาศัยเล่าเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาของชาวต่างประเทศ 4. เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการชั้นสูงเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา 5. เพื่อเป็นสถานที่อบรมในด้านการปฏิบัติธรรม 6. เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาฝึกอบรมพระภิกษุผู้จะปฏิบัติศาสนกิจในระดับสูง เช่น งานด้านการปกครอง การเผยแผ่ การสาธารณูปการ เป็นต้น ขณะที่ทรงเตรียมการจะดำเนินงานภายหลังชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จสิ้นแล้ว แต่พระดำริดังกล่าวยังไม่ทันสัมฤทธิ์ผล พระองค์ทรงสิ้นพระชนม์เสียก่อน เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ต่อมาปี พ.ศ. 2516 พระเถรานุเถระผู้มีบทบาทในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติหลายรูป เช่น

1. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ฯ วัดบวรนิเวศวิหาร
2. สมเด็จพระญาณวโรดม (ประยูร สุนตงกุโร) วัดเทพศิรินทราวาส
3. สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (ประจวบ กนตจาโร) วัดมกุฏกษัตริยาราม
4. พระเทพเมธาจารย์ (สุวรรณ กณจโน) วัดมกุฏกษัตริยาราม
5. พระธรรมวรจารย์ (แบน กิตติสาโร) วัดบวรนิเวศวิหาร
6. พระธรรมเจติยาจารย์ (วิริยงค์ สิริธโร) วัดธรรมมงคล
7. พระเทพปัญญากวี (บรรจง กลลิต) วัดมกุฏกษัตริยาราม

โดยร่วมกันก่อตั้งสถาบันสงฆ์แห่งนี้ขึ้น เริ่มแรกใช้ชื่อว่า สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย สาขาวังน้อย เป็นที่รู้จักกันของประชาชนโดยทั่วไปว่า วิทยาลัยสงฆ์วังน้อย ในปี พ.ศ.2519 ได้ขอตั้งเป็นวัดชื่อ วัดชูจิตธรรมาราม เพื่อเป็นเกียรติแก่วงศ์สกุลชูจิตตารมย์ผู้ถวายที่ดินเพื่อการก่อตั้งครั้งแรก ต่อมาเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2520 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานพระนามาภิไธย ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฏราชกุมารว่า มหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย และทรงพระราชทานพระนามาภิไธยย่อว่า ม.ว.ก. ภายใต้สิมาธรรมจักร พร้อมทั้งพระราชทานสุภาชิตว่า วชิรูปมจิตโต สिया (พึงเป็นผู้มีจิตแกร่งประดุจเพชร) ให้เป็นตราประจำวิทยาลัย

ด้านการบริหาร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภายใต้พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2540 ได้แบ่งส่วนงานการบริหารงานของวิทยาเขตออกเป็น 3 ส่วนงาน คือ 1. สำนักงานวิทยาเขต 2. ศูนย์บริการวิชาการ 3. วิทยาลัยศาสนศาสตร์

ปัจจุบันวิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย มีบุคลากรทำหน้าที่บริหารงานประจำวิทยาเขตประกอบด้วย

1. พระกิตติสารสุธี รองอธิการบดี
2. ผศ.ดร.สำราญ ศรีคำมูล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายคฤหัสถ์
3. พระครูพิศิษฐ์ธรรมนิเทศ ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ
4. พระมหาโชควรรณ อากาศโร ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต
5. พระครูวิภัชธรรมวิจิตร ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

และจำนวนบุคลากรประจำวิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้ง อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 26 รูป/คน โดยเป็นพระภิกษุ จำนวน 9 รูป และคฤหัสถ์ จำนวน 17 คน

ด้านการศึกษา

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ หลักสูตรศาสนบัณฑิตใช้อักษรย่อว่า ศน.บ.โดยใช้ระบบการจัดการศึกษาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนตามลำดับดังต่อไปนี้

ในปี 2526 ได้เปิดสอนวิชาศาสนาบังคับและวิชาพื้นฐานทั่วไป ใน 2 ระดับชั้น คือ ศาสนศาสตร์ปีที่ 1 และปีที่ 2 ส่วนชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ต้องเข้าไปศึกษาต่อที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวร-นิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร (รุ่นที่ 4 เป็นรุ่นสุดท้ายที่เข้าไปศึกษาต่อที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร)

ในปี 2531 เปิดการเรียนการสอน 2 คณะคือ 1. คณะมนุษยศาสตร์ วิชาเอกภาษาอังกฤษ 2. คณะสังคมศาสตร์ วิชาเอกสังคมวิทยา ในปี 2534 เปิดการเรียนการสอน 3 คณะคือ 1. คณะมนุษยศาสตร์ วิชาเอกภาษาอังกฤษ 2. คณะสังคมศาสตร์ วิชาเอกสังคมวิทยา 3. คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาอังกฤษ ในปี 2542 เปิดการเรียนการสอนครบ 4 คณะคือ 1. คณะมนุษยศาสตร์ วิชาเอกภาษาอังกฤษ 2. คณะสังคมศาสตร์ วิชาเอกสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา 3. คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาอังกฤษ 4. คณะศาสนาและปรัชญา วิชาเอกปรัชญา

ในปี 2545 เปิดการสอนเพิ่มอีก 1 สาขาวิชา คือ 1. คณะสังคมศาสตร์ วิชาเอกรัฐศาสตร์การปกครอง ปัจจุบันได้เปิดสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนี้ ก. คณะมนุษยศาสตร์ เปิดสอนวิชาเอกดังต่อไปนี้ 1. วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ วิชาโทภาษาไทย ข. คณะศึกษาศาสตร์ เปิดสอนวิชาเอกดังต่อไปนี้ 1. วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ วิชาโทบริหารการศึกษา 2. วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ วิชาโทภาษาไทย ค. คณะสังคมศาสตร์ เปิดสอนวิชาเอกดังต่อไปนี้ 1.

วิชาเอกสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา วิชาโทการให้คำปรึกษาและการแนะแนว 2. วิชาเอกรัฐศาสตร์การปกครอง วิชาโทพุทธศาสตร์ 3. วิชาเอกรัฐศาสตร์การปกครอง วิชาโทสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ง. คณะศาสนาและปรัชญา เปิดสอนวิชาเอกดังต่อไปนี้ 1. วิชาเอกปรัชญา วิชาโทศาสนาเปรียบเทียบ

ในปี 2548 วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้ขออนุมัติเปิดศูนย์การศึกษา ปราชญ์บุรีที่วัดป่าทรงคุณ ตำบลตงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราชญ์บุรี โดยมีนักศึกษารุ่นแรกจำนวน 23 รูป และนักศึกษารายวิชาชีพครู จำนวน 23 คน

ในปี 2549 ขออนุมัติเปิดโครงการบัณฑิตศึกษา (ระดับปริญญาโท) ได้เปิดสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 3 สาขาวิชาดังนี้ 1. สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา 2. สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง 3. สาขาวิชาการจัดการศึกษา (บริหารการศึกษาในปัจจุบัน)

ปัจจุบันในระดับปริญญาตรีมีการเรียนการสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (คณะศึกษาศาสตร์) สาขาวิชาการปกครอง (คณะสังคมศาสตร์) และสาขาวิชาปรัชญา (คณะศาสนาและปรัชญา)

ปรัชญา/ปณิธาน

ความเพียรเลิศ อดทนเยี่ยม เปี่ยมกตัญญู รู้สัจจะ

วัตถุประสงค์หลัก

1. ผลิตบัณฑิตพระภิกษุ สามเณรให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาในระดับชาติและนานาชาติ

2. ผลิตบัณฑิตคฤหัสถ์ทุกคนให้เป็นคนดี คือ คิดดี พูดดี และทำดีตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนาบริการวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนาแก่สังคมให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมไทยและสังคมโลก

3. ผลิตบัณฑิตเป็นผู้นำเพื่อสร้างสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งทางสังคมศาสตร์และมีคุณภาพทั้งด้านความรู้และความประพฤติ

4. ผลิตบัณฑิตเป็นผู้นำเพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนาเถรวาท

5. ผลิตบัณฑิตเป็นผู้นำเพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งสมานฉันท์ความเอื้ออาทรต่อกันและความสามัคคีโดยใช้หลักสาราณียธรรมและพรหมวิหารธรรม

6. สร้างระบบการบริหารองค์การให้เป็นองค์การที่มีลักษณะของความเป็นมหาวิทยาลัย เฉพาะทางพระพุทธศาสนาและมีมาตรฐานระดับสากล

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถานศึกษาและปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ฝึกอบรมปฏิบัติจิตภาวนา ส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการดำเนินงานบูรณาการวัฒนธรรม

พันธกิจ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย มุ่งจะผลิตบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยความรู้ดีทั้งทางธรรมและทางโลก ความสามารถดีในการคิด พูด ทำ มีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจ สามารถควบคุมกายวาจาใจให้สงบเย็นมีอุดมคติและมีอุดมการณ์ มุ่งอุทิศตนบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

เอกลักษณ์มหาวิทยาลัย และอัตลักษณ์มหาวิทยาลัย

อัตลักษณ์ บัณฑิตมีความรอบรู้ในหลักพระพุทธศาสนาและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนา แก่สังคมในระดับชาติและนานาชาติ

เอกลักษณ์ บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติและนานาชาติ

สถานที่ตั้ง

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งอยู่บนถนนพหลโยธิน ระหว่างกิโลเมตรที่ 73 - 74 สายกรุงเทพมหานคร- สระบุรี ภายในวัดชูจิตธรรมาราม เลขที่ 57 หมู่ที่ 1 ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13170 หมายเลขโทรศัพท์ที่จะติดต่อ วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย 0-3574-5037-8 โทรสาร 0-3574-5037

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา คณะ ศาสนาและปรัชญา/ภาควิชาปรัชญา

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป 1. รหัสและชื่อหลักสูตร รหัสหลักสูตร : 25491861105489
ภาษาไทย : ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts Program in Philosophy, Religions and cultures 2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา ชื่อเต็ม (ภาษาไทย) : ศิลปศาสตรบัณฑิต (ปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม) ชื่อย่อ (ภาษาไทย) : ศศ.บ. (ปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม) ชื่อเต็ม (ภาษาอังกฤษ) : Bachelor of Arts (Philosophy, Religions and cultures) ชื่อย่อ (ภาษาอังกฤษ) : B.A. (Philosophy, Religions and cultures) 3. วิชาเอก ปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม 4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร 132 หน่วยกิต 5. รูปแบบของหลักสูตร 5.1 รูปแบบ หลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี 5.2 ประเภทของหลักสูตร หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ 5.3 ภาษาที่ใช้ ภาษาไทย 5.4 การรับเข้าศึกษา รับนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติที่มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้ 5.5 ความร่วมมือกับสถาบันอื่น หลักสูตรเฉพาะของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่จัดการเรียนการสอนโดยตรง 5.6 การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว 6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร 6.1 เป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ปรับปรุงจากหลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา พ.ศ. 2559 6.2 สภาวิชาการ เห็นชอบหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 7/2562 วันที่ 4 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2562

6.3 สภามหาวิทยาลัย อนุมัติหลักสูตรในการประชุมครั้งที่ 9/2562 วันที่ 27 เดือน กันยายน พ.ศ. 2562
 6.4 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 7. ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน หลักสูตรมีความพร้อมเผยแพร่ว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีใน ปีการศึกษา 2565 8. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา 8.1 พระธรรมทูต/พระสังฆาธิการ 8.2 ศาสนาจารย์/อนุศาสนาจารย์ 8.3 นักวิจัย/นักวิชาการด้านปรัชญา ด้านศาสนา ด้านวัฒนธรรม 8.4 นักเขียน/นักวิจารณ์ 8.5 ข้าราชการและพนักงานของรัฐในกระทรวงองค์การมหาชนที่เกี่ยวข้อง

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาภา จันทรสกุล และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างแบบวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า การสร้างแบบวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นแรก ศึกษาองค์ความรู้เรื่อง วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ จากตำราต่าง ๆ โดยตำราหลักที่ศึกษาได้แก่ งานนิพนธ์ของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ขั้นที่สองศึกษาปัญหาพร้อมสมัยที่นักศึกษาประสบ แล้วนำมาสร้างเป็นสถานการณ์ให้นักศึกษาตอบ รวมทั้งสิ้น 8 สถานการณ์ ซึ่งวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 6 วิธีหลักดังนี้ 1. วิธีคิดแบบแก้ปัญหา 2. วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก 3. วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้คุณค่าเทียม 4. วิธีคิดแบบเร้ากุศล 5. วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา และ 6. วิธีคิดแบบจำแนกแจกแจงขั้นที่สาม หาคุณภาพด้านความตรงของแบบวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างและความตรงตามเนื้อหา ส่วนค่าความเที่ยงใช้วิธีสอบซ้ำได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดวิธีคิดฯ เท่ากับ 0.88 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 1.90 สำหรับกลุ่มตัวอย่างมาตรฐานที่ใช้ในการหาคะแนนมาตรฐานที่เป็นนักศึกษาจำนวน 1,000 คน โดยอยู่ในช่วงอายุ 18-19 ปี จำนวน 400 คน ช่วงอายุ 20-21 ปี จำนวน 400 คน และช่วงอายุ 22-23 ปี จำนวน 200 คน

มัลลิกา เวสประชุม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนทางอินเทอร์เน็ตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา (กรณีศึกษาวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางธุรกิจ) ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.8 งานที่มอบหมายจำนวน 6 บทเรียน ส่วนใหญ่นักศึกษาส่งบทเรียนที่ 3 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 86.8 จำนวนบทที่ส่ง นักศึกษาส่วนใหญ่ส่งงานจำนวน 5 บทเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.2 ของนักศึกษาทั้งหมด นักศึกษาส่งงานโดยเฉลี่ยจำนวน 3.89 บทเรียน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.67 บทเรียน) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คะแนนสอบรวมทั้ง 6 บทเรียนจากคะแนนเต็ม 85 คะแนน นักศึกษาได้คะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุด 73 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 40.94 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.89 คะแนน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละบทเรียนระหว่าง นักศึกษาที่ส่งงานและไม่ส่งงานที่ให้สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ทุกบทเรียนคะแนนสอบเฉลี่ย ของนักศึกษาที่ส่งงานและไม่ส่งงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง พบว่า นักศึกษาเพศชายมีการ สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตน้อยกว่านักศึกษาหญิง โดย นักศึกษาเพศชายส่งงานที่มอบหมายเฉลี่ยเพียง 2.56 บท ขณะที่นักศึกษาหญิงส่งงานเฉลี่ย 4.46 บท จากงานที่มอบหมายทั้งหมด 6 บท และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเพศ ชายและเพศหญิง พบว่า นักศึกษาหญิงมีคะแนนสอบเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาชาย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนทางอินเทอร์เน็ตและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา พบว่า การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนทางอินเทอร์เน็ตและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำเพียง 0.275 แสดงว่า การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนทางอินเทอร์เน็ตมี ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาค่อนข้างน้อย ในทิศทางเดียวกัน

สร้อยสุตา มาติ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่าง การเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสโยนิโสมนสิการและตามแนวทฤษฎีพุทฺธิปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการและตามแนว ทฤษฎีพุทฺธิปัญญามีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.88/81.52 และ 84.24/87.56 ตามลำดับ 2. ค่าดัชนี ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการและตามแนวทฤษฎีพุทฺธิปัญญา เท่ากับ 0.56 และ 0.48 ตามลำดับ 3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ตามตามแนวคิดโยนิโส มนสิการและกลุ่มที่เรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพุทฺธิปัญญา มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติเชิง วิทยาศาสตร์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน 4. ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดโยนิโสมนสิการและตามแนวทฤษฎีพุทฺธิปัญญา เป็นวิธีสอนที่มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดจากปัญญา เน้นการแก้ปัญหาตามศักยภาพของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการคิด

มณฑา สุขศรี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา 8 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกับเรียนรู้ ผล การศึกษา พบว่า การสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา 8 เรื่อง สภาพ สังคมไทยสมัยอยุธยา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา 8 เรื่อง เปิดบันทึกกรุงศรี อยุธยา โดยเฉลี่ยสูงขึ้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P^* < .05$ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ใน การช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ ได้ร่วมมือกันในการทำงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอย่าง ชัดเจน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเกิด ความกระตือรือร้นและเข้าใจบทเรียนดีขึ้น นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนยังสอดคล้องกับ ความ ต้องการและความสนใจของผู้เรียนด้วย ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนมีการ

พัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะทางสังคมเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง

สมถวิล เหตุรุน (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ ผลการวิจัย พบว่า 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.22/76.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. ดัชนีประสิทธิผลผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ เรื่อง วรรณกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเท่ากับ 0.5348 แสดงว่าผู้เรียนมีผล ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 53.48 3. ผู้เรียนมีความสามารถ ด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

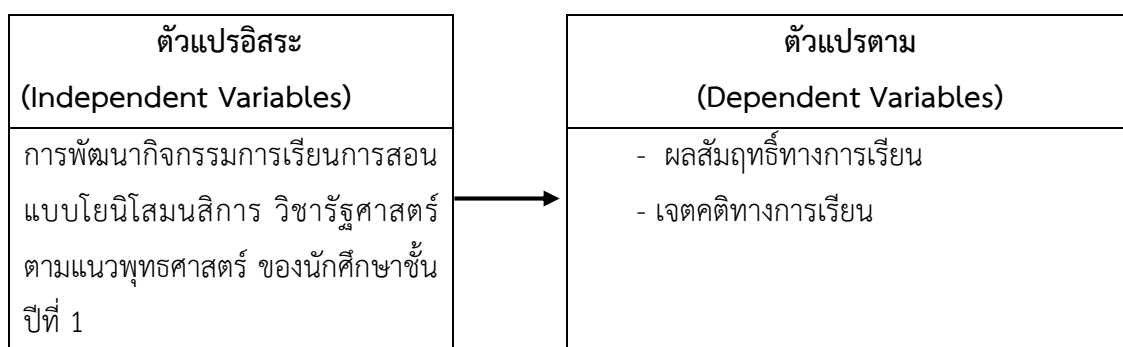
พระสุพล นิยน์รัมย์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง ชั้น 5 อายุตนะ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการ และแบบปกติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง ชั้น 5 อายุตนะ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการมีประสิทธิภาพ 88.07/87.50 และ 83.25/82.19 ตามลำดับ 2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องชั้น 5 อายุตนะ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการ มีค่า .6066 และ .5179 คิดเป็นร้อยละ 60.66 และ 51.79 ตามลำดับ 3. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องชั้น 5 อายุตนะ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการและแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องชั้น 5 อายุตนะ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการ สูงกว่าแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บรรพต แสนสุวรรณ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ทักษะชีวิตที่ต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน 3 ลำดับแรก คือ 1. ด้านการจัดการกับอารมณ์ 2. ด้านความคิด วิเคราะห์ และ 3. ด้านการแก้ปัญหา 2. กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความนำ 2. แนวคิด/ทฤษฎีพื้นฐาน 3. หลักการ

ของกิจกรรม 4. จุดมุ่งหมายของกิจกรรม 5. โครงสร้างเนื้อหาของกิจกรรม 6. กิจกรรมการเรียนรู้ และ 7. การวัดและประเมินผล ซึ่งโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร มี 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1. หน่วยที่ 1 เรื่อง นึกคิดแนวพุทธ 2. หน่วยที่ 2 เรื่องหยุดความกังวล 3. หน่วยที่ 3 เรื่องอยู่บนข้อเท็จจริง และ 4. หน่วยที่ 4 เรื่องทุกสิ่งมีการแก้ไข 3. ผลการใช้หลักสูตรเสริมทักษะชีวิตที่พัฒนาขึ้น มีดังนี้ 3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตหลังเรียนตามกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตหลังเรียนตามกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3.3 นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับเจตคติต่อกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมาก

2.6 สรุปกรอบแนวความคิด

ในการศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เกี่ยวกับการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549 : 669-670) เกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 68-73) และเกี่ยวกับเจตคติทางการเรียนผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ กุญชรী คำชาย (2540 : 159) โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 รูป/คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 2 ชนิด

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. แบบวัดเจตคติ

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.3.1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบอิงเกณฑ์ แบบปรนัย ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดอิงเกณฑ์ โดยศึกษาวิธีเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบจากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 49-63) และรูปแบบการเขียนข้อสอบและการสร้างแบบทดสอบของสมนึก ภัททิยธนี (2546 : 72-80)

- 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ของนักศึกษา หลักสูตร อุดมศึกษา ประกอบการสร้างแบบทดสอบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาหลักสูตร จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นเสร็จแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้วิธีตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

7. วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา

8. นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ มาหาคุณภาพของข้อสอบ โดยการหาค่าความยากง่ายของข้อสอบ และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.25 – 0.88 เป็นรายข้อแบบอิงเกณฑ์ โดยวิธีของ เบรนนัน (Brennan)

10. นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 96)

11. จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้ว เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3.3.2 สร้างแบบวัดเจตคติต่อ จำนวน 1 ฉบับ มี 30 ข้อ ต้องการ 25 ข้อ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท

2. สร้างแบบวัดเจตคติ ชนิดมาตราประมาณค่า (RatingScale) มี 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ต้องการใช้จริง 25 ข้อ โดยมีทั้งข้อความทางบวกและทางลบแล้วนำมาจัดพิมพ์เป็นแบบวัดเจตคติต่อการเรียน

ข้อความที่เป็นเจตคติ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

3. นำแบบวัดเจตคติ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

4. นำแบบวัดเจตคติ ที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตด้านเจตคติ รวมทั้งให้พิจารณาความชัดเจน และความถูกต้องของภาษาในข้อความที่เขียนขึ้น

5. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเจตคติในด้านความตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความเป็นปรนัย (objectivity) พิจารณาความชัดเจนของภาษา ข้อคำถามตลอดจนตรวจสอบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อเป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยใช้สูตรคำนวณค่า IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นเป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นเป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นไม่ได้เป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัด

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC คำนวณได้ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(เกณฑ์ในการเลือกคำถาม พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.67)

6. คัดเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับคำถามนั้นไว้ ถือว่าเป็นข้อความที่ดีและปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบวัดเจตคติ

7. นำแบบวัดเจตคติที่จัดพิมพ์แล้วไปทดลอง (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้เทคนิค 25 % โดยตัดเอา 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำและคัดเลือกแบบวัดเจตคติที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ .415 ถึง .826 ซึ่งแบบวัดที่ได้นำไปทำการวัดทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระหว่างเกณฑ์ใช้เป็นแบบวัดจริงทั้งหมด จำนวน 25 ข้อ

9. นำแบบวัดเจตคติที่คัดเลือกไว้จำนวน 25 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ

10. จัดพิมพ์เป็นแบบวัดเจตคติ ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.3.3 แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้แบบแผนทดลองแบบ One Group Pre-test Post - test Design (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 249)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre - test	Treatment	Post - test
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง สอบก่อนทดลอง

X หมายถึง การทดลองใช้แผนการสอน

T₂ หมายถึง สอบหลังการทดลอง

2. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองเอง และใช้เวลาสอน 27 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติ ไปทดสอบ ก่อนเรียน (Pre-test) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 21 รูป/คน และตรวจเก็บคะแนนไว้ โดยผู้วิจัยจัดสอบเองและตรวจให้คะแนนเอง

2.2 หลังจากสอนเนื้อหาทั้งหมดครบแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติ ชุดเดิมมาทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มทดลองอีกครั้ง (Post-test) และตรวจเก็บคะแนน

2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติในการจัดการเรียนการสอน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. ระยะเวลาในการดำเนินการ

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้เวลาในการวิจัยกลุ่มทดลอง 1 กิจกรรม 27 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ขั้นตอนในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ทาร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติ ก่อนเรียนและหลังเรียน

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

1. หาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินความสอดคล้องจากสูตรการหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 166-167)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมระหว่างคะแนนความคิดเห็นของเชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. หาความยากของข้อสอบ โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 84)

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p แทน ค่าระดับความยาก
 R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความพึงพอใจ ด้วยวิธีการทดสอบค่า t (t-test) ของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำโดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 216)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนก
 \bar{X}_H แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
 \bar{X}_L แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
 S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
 S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

4. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำนวณจากสูตรของแบรนแนน (Brannan) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 90)

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก
 U แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านที่ตอบถูก
 L แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก

- N_1 แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือผ่านเกณฑ์
 N_2 แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

5. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความพึงพอใจโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 96)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

- เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 k แทน จำนวนข้อเครื่องมือวัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้วิธีของ Lovett ในการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 96)

$$r_{cc} = 1 - \frac{K \sum X_i - \sum X_i^2}{(K-1) \sum (X_i - C)}$$

- เมื่อ r_{cc} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
 K แทน จำนวนข้อสอบ
 X_i แทน คะแนนของแต่ละคน
 C แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

3.5.2 สถิติพื้นฐาน

- ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 104)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 103)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด
	\sum	แทน	ผลรวม

3.5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

นำข้อมูลที่ได้เครื่องมือแต่ละประเภทมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์
ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน t-test (Dependent Samples) ในการหาค่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre Test - Post Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาความมีนัยสำคัญใน t-distribution
p	แทน	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การทดสอบการแจกแจงของข้อมูล โดยการใช้สถิติ Komogorov – Smirnov Test และ Shapiro - Wilk Test

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน วิชา รัฐศาสตร์ตาม แนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อน เรียนและหลังเรียน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การทดสอบการแจกแจงของข้อมูล โดยการใช้สถิติ Komogorov – Smirnov Test และ Shapiro - Wilk Test

1. การทดสอบแจกแจงข้อมูล

ตารางที่ 2 แสดงการทดสอบการแจกแจงของข้อมูล โดยการใช้สถิติ Komogorov – Smirnov Test และ Shapiro - Wilk Test

จำนวนนักศึกษา	สถิติที่ใช้ทดสอบ	Sig.
21	Komogorov – Smirnov(a)	.200
	Shapiro - Wilk	.686

Sig. $\geq .05$ ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ

จากตารางที่ 2 พบว่าการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย 21 รูป/คน โดยใช้สถิติ Komogorov – Smirnov Test และ Shapiro - Wilk Test ได้ค่า Sig. เท่ากับ .200 และ .686 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาทดสอบสมมติฐาน ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติสามารถใช้สถิติ t – test ได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชา วิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	N	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	21	15.90	3.14	-11.958	.000**
หลังเรียน	21	25.85	1.45		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เรียนวิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($p < .01$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติทางการเรียนรายชื่อ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ	2.76	0.62	4.57	0.50	-13.784	.000**
2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมการเรียนการสอนกว่ารูปแบบอื่น มากกว่าวิชาอื่นๆ	2.61	0.49	4.19	0.51	-10.651	.000**
3. รูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโสมนสิการเป็นรูปแบบที่มีคุณค่าแก่การศึกษา คือเกิดประโยชน์มากในการเรียน	2.61	0.49	3.95	0.58	- 6.693	.000**
4. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่น่าจะใช้เวลาเรียนให้มากกว่านี้เนื่องจากมีสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	2.76	0.62	4.38	0.58	-14.910	.000**
5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาสมอง คือ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วกว่าการเรียนแบบปกติ	2.52	0.51	4.28	0.64	- 9.081	.000**
6. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ฝึกให้มนุษย์มีเหตุผลต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	2.23	0.62	4.14	0.57	-10.505	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติทางการเรียนรายข้อ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
7. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่เรียนแล้วเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ เนื่องจากสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้อื่นได้	2.66	0.48	4.33	0.48	-10.458	.000**
8. รูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโสมนสิการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาของตนเองและคนอื่นได้	2.61	0.49	4.09	0.70	-9.954	.000**
9. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ฝึกให้ผู้เรียนมีความรอบคอบในการตัดสินใจในทางที่เหมาะสม	2.57	0.67	3.95	0.58	-7.319	.000**
10. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น สนใจมากขึ้น	2.61	0.80	4.23	0.53	-9.220	.000**
11. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้นักศึกษามีความสนใจมากขึ้นเป็นรูปแบบที่มีเนื้อหาขั้นตอน สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา	2.61	0.80	4.19	0.60	-5.771	.000**
12. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนานักศึกษาได้จริง	2.23	0.62	4.14	0.65	-9.818	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติทางการเรียนรายข้อ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
13. นักศึกษาใส่ใจในการเรียนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการมาก	2.57	0.81	4.19	0.60	-7.249	.000**
14. นักศึกษาชอบทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ น่าสนใจ	2.19	0.67	4.00	0.63	-8.932	.000**
15. นักศึกษาชอบทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมมาก	2.76	0.43	4.28	0.46	-10.275	.000**
16. นักศึกษาให้สนใจถ้ามีเพื่อนมาถามปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันกับนักศึกษาที่มีความสนใจ	2.14	0.85	3.90	0.70	-7.108	.000**
17. นักศึกษาชอบแนะนำให้แก่เพื่อนในชั้นเรียนอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการร่วมกับเพื่อน ๆ	2.80	0.40	4.38	0.58	-9.648	.000**
18. นักศึกษาและเพื่อนชอบสนทนาเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น	2.52	0.67	4.38	0.49	-9.971	.000**
19. นักศึกษาชอบกิจกรรมกลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการอย่างสร้างสรรค์	2.61	0.66	4.19	0.67	-8.276	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติทางการเรียนรายข้อ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
20. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ สามารถแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี	2.42	0.81	4.28	0.78	-8.011	.000**
21. นักศึกษาชอบลงแก้โจทย์ปัญหา รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ที่แปลก และใหม่อยู่เสมอ	2.14	0.72	4.28	0.46	-10.788	.000**
22. นักศึกษาชอบค้นหาวิธีแก้ปัญหา เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ที่แปลก ๆ มาใช้ใน ชีวิตประจำวัน	2.33	0.65	3.71	0.64	-6.183	.000**
23. นักศึกษาชอบซักถามปัญหาเวลา อาจารย์สอนรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ	2.42	0.50	4.19	0.60	-8.113	.000**
24. นักศึกษารู้สึกภูมิใจ เมื่อแก้โจทย์ปัญหารูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ในข้อที่ยาก ๆ ได้	2.42	0.50	4.04	0.92	-9.220	.000**
25. นักศึกษาชอบสรุปหลักเกณฑ์การเรียนรู้ที่จำเป็น เพื่อใช้ในการเรียน รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ	2.52	0.51	3.76	0.53	-9.080	.000**
รวม	2.56	0.32	4.16	0.14	-14.910	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ โดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($p < .01$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีเจตคติทางการเรียนโดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยจากการทดลองกับตัวอย่างจำนวน 21 รูป/คน พบว่า ได้คะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 15.90 และ 25.85 คะแนนตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ส่งผลให้นักศึกษาได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของบรรพต แสนสุวรรณ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตหลังเรียนตามกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตหลังเรียนตามกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตตามแนวคิด โยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุพล นิยน์รัมย์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการสอนหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา เรื่อง ชั้น 5 อายุ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการ และแบบปกติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องชั้น 5 อายุ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการและแบบปกติ หลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล เหตุ รุน (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิด อย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย โดยใช้การสอนแบบ โยนิโสมนสิการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก

การจัดการเรียนการสอนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้ลงมือ ปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ด้วยขั้นตอนในวิธีดำเนินการอย่างเป็น ระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 68-73) กล่าวถึงแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ 1. วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาชั้น แรกจะต้องทำการวิเคราะห์ดูว่ามีหัวข้อเนื้อหาใดบ้างที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และที่จะต้องวัด แต่ละหัวข้อเหล่านั้นต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือมรรคภาพอะไร กำหนดออกมาให้ชัดเจน 2. กำหนดพฤติกรรมย่อยที่จะออกข้อสอบ จากขั้นแรกพิจารณาต่อไปว่าจะวัดพฤติกรรมย่อยอะไรบ้าง อย่างละกี่ข้อพฤติกรรมย่อยดังกล่าวคือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั่นเอง เมื่อกำหนดจำนวนข้อที่ต้องการ จริงเสร็จแล้ว ต่อมาพิจารณาว่า จะต้องออกข้อสอบเกินไว้หัวข้อละกี่ข้อ ควรออกเกินไว้ไม่ต่ำกว่า 25 % ทั้งนี้หลังจากที่นำไปทดลองใช้ และวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบรายข้อแล้ว จะตัดข้อที่มีคุณภาพ ไม่ เข้าเกณฑ์ออก ข้อสอบที่เหลือจะได้ไม่น้อยกว่าข้อที่ต้องการจริง 3. กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและ ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ ขั้นตอนนี้จะเหมือนกับขั้นตอนที่ 2 ของการวางแผนสร้างข้อสอบแบบอิงกลุ่ม ทุกประการ คือตัดสินใจว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ เช่น ศึกษาหลักในการ เขียนคำถามแบบนั้นๆ ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบเพื่อวัดจุดประสงค์ประเภทต่าง ๆ ศึกษาเทคโนโลยีในการ เขียนข้อสอบของตน 4. เขียนข้อสอบ ลงมือเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามตารางที่ กำหนดจำนวนข้อสอบของแต่ละจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และใช้รูปแบบเทคนิคการเขียนตามที่ศึกษา ในขั้นตอนที่ 3 5. ตรวจสอบข้อสอบ นำข้อสอบที่ได้เขียนไว้แล้วในขั้นตอนที่ 4 มาพิจารณาทบทวนอีก ครั้งโดยพิจารณาความถูกต้องตามหลักวิชา แต่ละข้อวัดพฤติกรรมย่อยหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ ต้องการหรือไม่ ตัวถูกตัวลวงเหมาะสมเข้าเกณฑ์หรือไม่ ทำการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น 6. ให้

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและข้อสอบที่วัดแต่ละจุดประสงค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านเนื้อหาจำนวนไม่ต่ำกว่า 3 คน พิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อ วัดตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้นั้นหรือไม่ ถ้ามีข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ ควรพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสม เว้นแต่จะไม่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อย่างชัดเจน 7. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง นำข้อสอบทั้งหมดที่ผ่านการพิจารณาว่าเหมาะสมเข้าเกณฑ์ในขั้นที่ 6 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ มีคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบทดสอบ วิธีตอบ จัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม 8. ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง 9. พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง นำข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ จากผลการวิเคราะห์ในขั้นที่ 8 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริงต่อไป โดยเน้นการพิมพ์ที่ประณีต มีความถูกต้อง มีคำชี้แจงที่ละเอียด แจ่มชัด ผู้อ่านเข้าใจง่าย

2. การเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนนิเวศวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 รูป/คน พบว่า ได้คะแนนค่าเฉลี่ยเจตคติหลังเรียน เท่ากับ 4.16 คะแนน ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 คะแนน โดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรพต แสนสุวรรณ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับเจตคติต่อกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระสุพล นิยน์รัมย์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการสอนหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา เรื่อง ชั้น 5 อายุ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการ และแบบปกติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องชั้น 5 อายุ 12 ไตรลักษณ์ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโยนิโสมนสิการ สูงกว่าแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก

การจัดการเรียนการสอนนิเวศวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ เพื่อต้องการกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจใฝ่เรียนรู้ รู้จักการสังเกต รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ รู้จักสรุป การนำเสนอความสำคัญในรายวิชา สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 261-264) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีที่ก่อให้เกิดเจตคติ มี 2 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งมีแนวคิดที่เจตคติของเราเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขณะที่เกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเกิดจาก

1.1 การเสริมแรง เป็นเจตคติที่เกิดขึ้นจากการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ
 1.2 การวางเงื่อนไข เกิดขึ้นเพื่อเจตคติสิ่งหนึ่งแล้วไปสัมพันธ์กับอีกสิ่งหนึ่งทำให้มีเจตคติต่อสิ่งนั้นเหมือนกัน

1.3 การเลียนแบบทางเจตคติเกิดขึ้นจากการที่บุคคลรับรู้เจตคติที่คนอื่นมีอยู่แล้วจึงรับมาเป็นของตนเองโดยไม่ต้องมีประสบการณ์ตรง

1.4 การเชื่อมโยง การเกิดเจตคติเป็นผลจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของเจตคติ มีการเชื่อมโยงลักษณะบางอย่างเข้าด้วยกันตามความคิดของตน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ความเข้าใจ

2.1 ทฤษฎีความขัดแย้งด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Dissonance Theory) Feastinger (1957) อธิบายว่า องค์ประกอบของเจตคติ คือ ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งได้แก่ความคิดเห็น ข้อเท็จจริงที่ได้รับบางครั้งพบว่าความรู้ความเข้าใจมีลักษณะที่ขัดแย้งกัน จึงต้องปรับความคิด ความเชื่อ ให้มีความขัดแย้งกัน

2.2 ทฤษฎีความสอดคล้อง ระหว่างความรู้สึกหรืออารมณ์กับความรู้ความเข้าใจ (Affective Cognitive Consistency) เป็นทฤษฎีที่ Rosenberg (1956) อธิบายว่า เจตคติจะไม่เปลี่ยน ถ้ายังมีความสอดคล้องกัน ระหว่างความรู้สึก อารมณ์ ความรู้ ความเข้าใจ แต่ถ้าเกิดขัดแย้งกันก็มีการปรับเปลี่ยนไปในทางเดียวกัน

2.3 ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) Heider (1958) มีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่า แต่ละคนในสังคมที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ไปสอดคล้องกับเจตคติของอีกคนเพื่อให้เกิดความสมดุล เมื่อเกิดสภาวะที่ไม่สมดุล บุคคลนั้นก็พยายามเปลี่ยนเจตคติให้เข้าสู่สภาวะสมดุล

2.4 ทฤษฎีความลงรอยกัน (Congruity Theory) Osgood และ Tannenbaum (1955) มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลจะเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับลักษณะที่เราประเมิน ผู้คนที่เกี่ยวข้อง และเจตคติเดิมของบุคคล เมื่อเกิดความไม่ลงรอยของเจตคติบุคคลนั้นก็ปรับเจตคติให้ลงรอยกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดการเรียนการสอนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ควรมีเวลาให้นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างเพียงพอ ทั้งขั้นตอนการกำหนดปัญหา การรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป และการรายงานผล เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถของตนมากยิ่งขึ้น

1.2 อาจารย์ควรเตรียมสื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้เกิดความพร้อมในการสอนทุกครั้ง ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 อาจารย์ควรศึกษานักศึกษาเป็นรายบุคคลก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการมอบหมายงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการวิจัยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรูปแบบการสอนที่แตกต่างกันที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับวิธีสอนอื่น ๆ เช่น การสอนให้คิดมีวิจารณญาณว่าจะส่งผลต่อเจตคติทางการเรียน และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

บรรณานุกรม

- บุญชู คำขาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินต์ติง.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : แอคทีฟ.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2542). *การวัดเจตคติ*. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นิศาตร์ ศิลปะเดช. (2542). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ :
สถาบันราชภัฏธนบุรี
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บรรพต แสนสุวรรณ. (2561). *การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. รายงานการวิจัย. โครงการวิจัย
และพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
- ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- ประทีป เมธาคณวุฒิ. (2545). *หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ :
นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- ประสิทธิ์ นิมจินดา. (2541). *การศึกษาไทย (การศึกษา 171)*. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *ทัศนคติการวัดการเปรียบเทียบพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.
- ประนอม เมตตาवासี. (2555). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการให้ เหตุผล
ทางคณิตศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วย เทคนิค TGT กับการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ 4MAT*. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฝ่ายวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2557). *คู่มือการทวนสอบ มาตรฐานผลสัมฤทธิ์นักศึกษา*.
ฝ่ายวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543 ก). *ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่*. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2543 ข). *ความคิดแหล่งสำคัญของการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ
: บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- _____. (2549). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. กรุงเทพฯ : พศยาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. *ราชกิจจานุเบกษา* 116(74ก) : 14.
- เพิ่มสุข จันทร์ขอนแก่น. (2548). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียนรู้ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- มณฑา สุขศรี. (2552). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา 8 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกับเรียนรู้”. รายงานการวิจัย. กลุ่มสาระสังคมศึกษา : โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.
- มัลลิกา เวสประชุม. (2550). “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนทางอินเทอร์เน็ตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา : กรณีศึกษาวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางธุรกิจ”. รายงานการวิจัย. คณะบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2544). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *การคิด*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- สมถวิล เหตุรุน (2555). *การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้การสอน แบบโยนิโสมนสิการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *เทคนิคการสอนและรูปแบบการเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบวิชาคณิตศาสตร์เบื้องต้น*. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- _____. (2551). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. (2542). *โครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : เจริญเว็บเอดดูเคชั่น.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). “หลักการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา” *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*. 12(1): 27-35 ; มีนาคม-เมษายน.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สร้อยสุดา มาตี. (2551). “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสโยนิโสมนสิการและตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ : ดวงกลมสมัย.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2551). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). ชุดพัฒนากระบวนการเรียนการสอนครู อาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรมมหาวิทาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- อรุณี ศรีวงษ์ชัย. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการให้เหตุผล และ เจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติกลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาภา จันทรสกุล และคณะ. (2546). “การสร้างแบบวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการสำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา” รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารุณี ไทยบัณฑิต. (2548). “การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ”. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อุดม จำรัสพันธุ์. (2557). การสอนให้นักเรียนฉลาดและเป็นคนดี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราช ภัฏอุดรธานี, 2(1), 1-11.
- Wilson, James W. (1971). *Evaluation of Learning in Secondary School Mathematics in Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. U.S.A., McGraw-Hill

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๔๔๗/๒๕๖๕

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑
 (The Development of Learning and Teaching with Yonisomanasikam Buddhist Teaching in Political Science in Buddhist Approach Course of First-year Students)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: -

สถาบันที่สังกัด: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้วิจัยหลัก: ดร.มนตรี รอดแก้ว

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

รองประธานคณะกรรมการฯ ปฏิบัติหน้าที่แทน
 ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๒๔ กันยายน ๒๕๖๕

หมายเลขใบรับรอง: ว.๔๔๗/๒๕๖๕

วันที่ให้การรับรอง: ๒๔ กันยายน ๒๕๖๕

วันหมดอายุใบรับรอง: ๒๔ กันยายน ๒๕๖๖

ภาคผนวก ข

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. 3)

รหัส SO 2105 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

แบบทดสอบรายวิชา SO 2105 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/ คณะ/ ภาควิชา	คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

หมวดที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา	SO 2105 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ (Politics in Buddhist Approach)
2. จำนวนหน่วยกิต	3 หน่วยกิต (3-0-6) บรรยาย 3 คาบ/สัปดาห์ ปฏิบัติ 0 คาบ ศึกษาด้วยตนเอง 6 คาบ/สัปดาห์
3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	3.1 หลักสูตร รัฐศาสตรบัณฑิต 3.2 เป็นวิชาเอกต้องเรียนรายวิชาการปกครอง
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา นายมนตรี รอดแก้ว
5. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษา 2/2564 ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ สาขาวิชาการปกครอง
6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
8. สถานที่เรียน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
9. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด	วันที่ 20 ตุลาคม 2564

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

<p>1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ขอบเขต ส่วนประกอบ และโครงสร้างการศึกษารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ 2. เข้าใจในแนวความคิดพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ 3. วิเคราะห์เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยนำหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ 4. เพื่อให้ศึกษามีวินัย ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมร่วมกัน
<p>2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ ปรับปรุงรายวิชา</p> <p>เนื่องจากสภาพทางสังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การดำเนินชีวิต โครงสร้างของสังคม รูปแบบทางการเมือง รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้หลักการทางพุทธศาสนาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในท้องถิ่นไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา จึงมีการปรับปรุงเนื้อหาและกรณีศึกษาให้เข้าถึงเหตุการณ์ในปัจจุบันให้มากที่สุด</p>

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

<p>1. คำอธิบายรายวิชา (ภาษาไทย)</p> <p>แนวคิดทางการเมือง การบริหาร และการปกครองของพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกเอกสาร ตำราทางพระพุทธศาสนา และจากผลงานของนักวิชาการสมัยใหม่ หลักธรรมสำหรับการปกครอง และเปรียบเทียบหลักการปกครองพระพุทธศาสนากับรัฐศาสตร์กระแสหลัก</p>			
<p>คำอธิบายรายวิชา (ภาษาอังกฤษ)</p> <p>The political concepts, administration and administration of Buddhism from Tripitaka, Buddhist texts and from the academic works of modern scholars, the Buddhist principles for administration and compare the principles of Buddhist principles with mainstream political science.</p>			
<p>2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา</p>			
บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง

45 (3 ชั่วโมง x 15 สัปดาห์)	สอนเสริมตามความ ต้องการของนักศึกษา เฉพาะราย	ไม่มีการฝึกปฏิบัติ	90 (6 ชั่วโมง X 15 สัปดาห์)														
จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์																	
3. ความรับผิดชอบหลัก / ความรับผิดชอบรอง																	
SO 2106 รัฐศาสตร์ตาม แนวพุทธ ศาสตร์	ด้าน คุณธรรม จริยธรรม			ด้านความรู้					ด้านทักษะ ทางปัญญา			ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และความ รับผิดชอบ			ด้านการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ		
	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3
	●	●	○	●	●	○	○	●	●	●	○	○	●	●	●	○	○
<p>1) อาจารย์ ประกาศให้คำปรึกษาใน http://www.facebook.com ของอาจารย์</p> <p>2) อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ วันละ 1 ชั่วโมงในวันจันทร์หรือพุธ เวลา 15.30 น.- 16.30 น. (เฉพาะรายที่ต้องการ) ติดประกาศตารางให้คำปรึกษาไว้ที่บอร์ดหน้าห้องอาจารย์ผู้สอนและบอร์ดประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยอาจมีการบันทึกการให้คำปรึกษาเพื่อให้นักศึกษาส่งคำถามและตอบคำถามผ่านช่องทางดังกล่าวตามความเหมาะสม</p>																	

หมวดที่ 4 การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. คุณธรรม จริยธรรม

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
●	1.มีจิตสำนึกและตระหนักศึกษาในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางวิชาการและอาชีพ	1.สร้างกฎระเบียบเรื่องการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบและปฏิบัติตนที่เหมาะสม	1.สังเกตพฤติกรรม การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบและปฏิบัติตนที่เหมาะสม การมีวินัย และความพร้อมเพียงในการเข้าร่วมกิจกรรม
●	2. มีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	1.การเข้าเรียนตรงเวลาและ ส่งงานภายในเวลาที่กำหนด	1.ประเมินพฤติกรรม การเข้าชั้นเรียนและ

		2.สร้างกฎระเบียบเรื่องการแต่งกาย ถูกต้องตามระเบียบและปฏิบัติตนที่ เหมาะสม	การส่งงานตรงตาม เวลาที่กำหนด 2.ประเมินผลจาก ปริมาณการทุจริตใน การสอบและการ คัดลอกงานเพื่อน และการอ้างอิง แหล่งที่มาของข้อมูล เกี่ยวกับเนื้อหาที่ ศึกษา 3.สังเกตพฤติกรรม การแต่งกายถูกต้อง ตามระเบียบและ ปฏิบัติตนที่เหมาะสม การมีวินัย และความ พร้อมเพียงในการเข้า ร่วมกิจกรรม
○	3. มีจิตสาธารณะ รักและภาคภูมิใจ ในห้องเรียน สถาบันและประเทศชาติ	1.การดูแลความสะอาดเรียบร้อย ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	1.สังเกตความตั้งใจ ในการดูแลความ สะอาดเรียบร้อย ภายในห้องเรียนและ นอกห้องเรียน 2.สังเกตความเอาใจ ใส่ การ เสียสละ การมีส่วน ร่วมในกิจกรรมของ มหาวิทยาลัย

2. ความรู้

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
●	1. มีความรู้ความเข้าใจใน หลักการและทฤษฎีสำคัญใน รายวิชา	1. การสอนหลายรูปแบบ ได้แก่ การบรรยาย อภิปราย อธิบาย ถาม-ตอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเนื้อหาสำคัญ การใช้	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการ เรียนรายวิชา โดยการสอบ ข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การ ถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมใน

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
		กรณีศึกษา การสอนแบบ ร่วมมือ การสอนแบบ นิรนัย การสอนแบบอุปนัย การ สัมภาษณ์ การนำเสนอ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองและการ เขียนรายงาน 2. การทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	กิจกรรมการเรียนการสอน การ ทำรายงานการนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงาน เดี่ยวและกลุ่ม
●	2. มีทักษะและประสบการณ์ การเรียนรู้ในสาขาวิชา สามารถปฏิบัติงานใน สถานการณ์ต่างๆ ได้	1. การสอนหลายรูปแบบ ได้แก่ การบรรยาย อภิปราย อธิบาย ถาม-ตอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเนื้อหาสำคัญ การใช้ กรณีศึกษา 2. การทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการ เรียนรายวิชา โดยการสอบ ข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การ ถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน การ ทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงาน เดี่ยวและกลุ่ม
○	3. มีความรู้ความเข้าใจใน พัฒนาการใหม่ๆ ในสาขาวิชา รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การแก้ปัญหาและการต่อ ยอดองค์ความรู้ในสาขาวิชา	1. การสอนหลายรูปแบบ ได้แก่ การบรรยาย อภิปราย อธิบาย ถาม-ตอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเนื้อหาสำคัญ การใช้ กรณีศึกษา การสอนแบบ ร่วมมือ การสอนแบบ นิรนัย การสอนแบบอุปนัย การ สัมภาษณ์ การนำเสนอ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และการ เขียนรายงาน 2. การทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	1.ประเมินผลการเรียนรู้จาก การเรียนรายวิชา โดยการสอบ ข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน การ ทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงาน เดี่ยวและกลุ่ม
○	4. ตระหนักศึกษาในธรรม เนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบ	1. การสอนหลายรูปแบบ ได้แก่ การบรรยาย อภิปราย อธิบาย	1.ประเมินผลการเรียนรู้จาก การเรียนรายวิชา โดยการสอบ

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
	ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตาม สถานการณ์	ถาม-ตอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเนื้อหาสำคัญ การใช้ กรณีศึกษา การสอนแบบ ร่วมมือ การสอนแบบ นิรนัย การสอนแบบอุปนัย การ สัมภาษณ์ การนำเสนอ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และการ เขียนรายงาน 2. การทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	ข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน การ ทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงาน เดี่ยวและกลุ่ม
●	5. มีความรู้ด้าน พระพุทธศาสนา	1. การสอนหลายรูปแบบ ได้แก่ การบรรยาย อภิปราย อธิบาย ถาม-ตอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเนื้อหาสำคัญ การใช้ กรณีศึกษา การสอนแบบ ร่วมมือ การสอนแบบ นิรนัย การสอนแบบอุปนัย การ สัมภาษณ์ การนำเสนอ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองและการ เขียนรายงาน 2. การทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	1.ประเมินผลการเรียนรู้จาก การเรียนรายวิชา โดยการสอบ ข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน การ ทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงาน เดี่ยวและกลุ่ม

3. ทักษะทางปัญญา

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
●	1.สามารถค้นหา ตีความ และ ประเมินสารสนเทศ เพื่อใช้ใน การพัฒนาความรู้และการ แก้ปัญหาทางวิชาการได้อย่าง สร้างสรรค์	1.การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการมอบหมายให้นักศึกษา ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้	1. ประเมินผล การ เรียนรู้จากการเรียน รายวิชา โดยการตรวจ งานมอบหมาย

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
		การทำรายงาน และรายงานหน้าชั้นเรียน	แบบฝึกหัด การสรุปเนื้อหา 2. ประเมินผลงานจากการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้นเรียน
●	2. สามารถคิดวิเคราะห์และริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนในการแก้ปัญหาการทำงานได้	1.การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือการมอบหมายให้นักศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การทำรายงาน และรายงานหน้าชั้นเรียน	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการตรวจงานมอบหมายแบบฝึกหัด การสรุปเนื้อหา 2. ประเมินผลงานจากการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้นเรียน
○	3. สามารถวางแผนการทำงานและการบริหารจัดการงานได้	1.การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือการมอบหมายให้นักศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การทำรายงาน และรายงานหน้าชั้นเรียน	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการตรวจงานมอบหมายแบบฝึกหัด การสรุปเนื้อหา 2. ประเมินผลงานจากการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิเคราะห์ สังเคราะห์

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
			การประยุกต์ใช้ การทำ รายงาน การรายงาน หน้าชั้นเรียน

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
○	1.มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม	1.กำหนดให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยให้หมุนเวียนการเป็นหัวหน้ากลุ่มแต่ละครั้ง และผู้รายงาน 2. ให้คำแนะนำในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอก	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น 2.ประเมินจากรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในมหาวิทยาลัย
●	2.ตระหนักในความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	1.กำหนดให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยให้หมุนเวียนการเป็นหัวหน้ากลุ่มแต่ละครั้ง และผู้รายงาน 2. ให้คำแนะนำในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอก	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น 2.ประเมินจากรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในมหาวิทยาลัย
●	3.มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและอาชีพอย่างต่อเนื่อง	1.กำหนดให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยให้หมุนเวียนการเป็นหัวหน้ากลุ่มแต่ละครั้ง และผู้รายงาน 2. ให้คำแนะนำในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอก	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น 2.ประเมินจากรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในมหาวิทยาลัย

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
●	1. มีความสามารถในการใช้ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือกระบวนการวิจัยในการ	1.กำหนดให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่าง ๆ ผ่านระบบ Internet	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ

	<p>คดีวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงานได้</p>	<p>2.กำหนดให้ส่งผลงานหรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet</p>	<p>Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet</p> <p>2.ประเมินจากส่งผลงาน หรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet ความถูกต้องของผลงานที่ส่ง</p>
○	<p>2. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการศึกษาได้</p>	<p>1.กำหนดให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet</p> <p>2.กำหนดให้ส่งผลงานหรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet</p>	<p>1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet</p> <p>2.ประเมินจากส่งผลงาน หรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet ความถูกต้องของผลงานที่ส่ง</p>
○	<p>3. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ</p>	<p>1.กำหนดให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet</p> <p>2. กำหนดให้ส่งผลงานหรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet</p>	<p>1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet</p> <p>2.ประเมินจากส่งผลงาน หรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet ความถูกต้องของผลงานที่ส่ง</p>

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1.แผนการสอน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
1	แนะนำและฝึกปฏิบัติ	3	แนะนำรายวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ -การมอบหมายงานในรายวิชา -การวัดและประเมินผลในรายวิชา -ทดสอบก่อนเรียน -การแนะนำให้นักศึกษาเข้าถึงฐานการสืบค้นอื่นที่นอกเหนือจาก google เช่น เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย	อาจารย์ มนตรี รอดแก้ว
2	รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ -ความเป็นมาและความหมายของรัฐศาสตร์ตามแนวตะวันตก -ความหมายของรัฐศาสตร์ -ความหมายของคำว่า “รัฐศาสตร์” “การเมือง” และ “การปกครอง” -พลที่เป็นกำลังหรืออำนาจของบุคคล -ความแตกต่างระหว่างรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์กับรัฐศาสตร์ตามแนวคิดตะวันตก	3	- บรรยายเรื่องรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ชักถามประเด็นสงสัย - ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกัน สรุปความเป็นมา ความหมาย และความแตกต่างระหว่างรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธกับรัฐศาสตร์ตามแนวตะวันตก	อาจารย์ มนตรี รอดแก้ว
3	กำเนิดรัฐ -ทฤษฎีกำเนิดรัฐ -ทฤษฎีเทวสิทธิ์ -อาหารชั้นแรก -เทศหญิงเทศชาย -การสะสมอาหาร -อภุศลธรรมเกิดขึ้น -เกิดพราหมณ์ แพศย์ ศูทร -สมณมณฑล	3	- บรรยายโดยเรื่องกำเนิดรัฐ โดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ชักถามประเด็นสงสัย - ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกัน สรุปความรู้เกี่ยวกับการกำเนิดรัฐ	อาจารย์ มนตรี รอดแก้ว

	-การได้รับผลกันเสมอ			
4-5	รัฐ -องค์ประกอบของรัฐ -ลักษณะของรัฐ -จุดประสงค์ของรัฐ -หน้าที่ของรัฐ -รัฐตามแนวพุทธศาสนา -องค์ประกอบของรัฐ -รัฐโลก	6	- บรรยายโดยเรื่องรัฐ โดยใช้ Power point - ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มทั้งหมด 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้า โดยเตรียมการนำเสนอหน้าชั้นเรียนและสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา - เพื่อนๆ ร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐ องค์ประกอบ ลักษณะหน้าที่ และรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสนา	อาจารย์มนตรี รอดแก้ว
6-7	รูปแบบของรัฐ -รูปแบบการปกครองต่างๆในอดีต -รูปแบบการปกครองในปัจจุบัน -รูปแบบการปกครองตามแนวพุทธ -รูปแบบการปกครองในสมัยพุทธกาล -รูปแบบการปกครองที่สอดคล้องกับหลักอริปไตย -รูปแบบการปกครองในพระพุทศาสนา	6	- บรรยายโดยเรื่องรูปแบบของรัฐ โดยใช้ Power point - ชักถามประเด็นสงสัย - ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกัน สรุปรูปแบบของรัฐในอดีต ปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับหลักอริปไตยในพระพุทศาสนา	อาจารย์มนตรี รอดแก้ว
8	สอบกลางภาค	3	ทดสอบโดยใช้ข้อสอบแบบปรนัย/อัตนัย	
9-10	ประชาธิปไตยตามแนวตะวันตก -ความหมายของประชาธิปไตย -ความหมายประชาธิปไตยทัศนะต่างๆ -หลักการประชาธิปไตย -หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย -อุดมการณ์ประชาธิปไตย -ประชาธิปไตย 2 รูปแบบ -ประชาธิปไตยตามแนวพุทธ -อำนาจหน้าที่ของพระภิกษุสงฆ์แต่ละประเภท -กรณีมติเสียงข้างมาก	6	- บรรยายโดยเรื่องประชาธิปไตยตามแนวตะวันตก โดยใช้ Power point - ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มทั้งหมด ๕ กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาประชาธิปไตยตามแนวตะวันตก ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน โดยเตรียมการนำเสนอหน้าชั้นเรียนและสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา - ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกัน สรุปประชาธิปไตยตามแนวตะวันตก	อาจารย์มนตรี รอดแก้ว

11-12	<p>การปกครองระบอบเผด็จการ</p> <ul style="list-style-type: none"> -ความหมายของการปกครองระบอบเผด็จการ -ประเภทของเผด็จการ -หลักการระบบการเมืองการปกครองแบบเผด็จการ -วัฒนธรรมหรือแบบวิถีชีวิตของบุคคลในสังคมการเมืองแบบเผด็จการ -ความแตกต่างระหว่างเผด็จการอำนาจนิยมและเผด็จการเบ็ดเสร็จนิยม -ระบอบเผด็จการกับรูปแบบการปกครอง -พระพุทธศาสนากับการปกครองระบอบเผด็จการ -กำเนิดการปกครองเผด็จการอำนาจนิยมแบบราชาธิปไตย -รูปแบบการปกครองในสมัยพุทธกาล 	6	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนบรรยายเรื่องการปกครองระบอบเผด็จการ และให้ผู้เรียนร่วมอภิปราย - ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มพร้อมปฏิบัติในลักษณะสถานการณ์สมมติในการใช้ทักษะต่างๆที่เรียนมา - ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียน และสิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรม 	<p>อาจารย์มนตรี รอดแก้ว</p>
13-14	<p>ระบบสังคมนิยม</p> <ul style="list-style-type: none"> -ความหมายของระบบสังคมนิยม -สังคมนิยม 3 แบบ -หลักการสังคมนิยมแบบประชาธิปไตย -ระบบสังคมนิยมกับพระพุทธศาสนา -นิสัย 4 -กรรมวาจาสมมติ 	6	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายระบบสังคมนิยม โดยใช้ Power point - ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มทำงานตามที่คุณสอนมอบหมายและนำเสนอหน้าชั้น - เพื่อนๆร่วมการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ผู้สอนบรรยายพร้อมยกตัวอย่าง 	<p>อาจารย์มนตรี รอดแก้ว</p>
15-16	<p>สถาบันทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> -สถาบันนิติบัญญัติ -ความหมายของรัฐสภา -สถาบันบริหาร -สถาบันตุลาการ -สถาบันการเมืองตามแนวพุทธ -สถาบันนิติบัญญัติตามแนวพุทธ 	6	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายโดยเรื่องสถาบันทางการเมือง โดยใช้ Power point - ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มทำงานตามที่คุณสอนมอบหมายและนำเสนอหน้าชั้น - เพื่อนๆร่วมการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ผู้สอนบรรยายพร้อมยกตัวอย่าง 	<p>อาจารย์มนตรี รอดแก้ว</p>

	-พระพุทธรูปเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติพระวินัยไว้ล่วงหน้า -ปรารถนาเหตุให้ทรงบัญญัติสิกขาบท -สถาบันตุลาการตามแนวพุทธ			
17	สอบปลายภาค	3	ทดสอบโดยใช้ข้อสอบแบบปรนัย/อัตนัย	

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

1. คุณธรรม จริยธรรม				
สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1. มีจิตสำนึกและตระหนักศึกษาในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางวิชาการและอาชีพ	1. สังเกตพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบและปฏิบัติตนที่เหมาะสมการมีวินัย และความพร้อมเพียงในการเข้าร่วมกิจกรรม	สัปดาห์ที่ 2, 5, 8, 13, 16	15 %
●	2. มีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	1. ประเมินพฤติกรรม การเข้าชั้นเรียน และการส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด 2. ประเมินผลจากปริมาณการทุจริตในการสอบและการคัดลอกงานเพื่อนและการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา 3. สังเกตพฤติกรรม การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบและปฏิบัติตนที่เหมาะสมการมีวินัย และความพร้อมเพียงในการเข้าร่วมกิจกรรม	สัปดาห์ที่ 2, 5, 8, 16	
○	3. มีจิตสาธารณะ รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถาบัน และประเทศชาติ	1. สังเกตความตั้งใจในการดูแลความสะอาดเรียบร้อยภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 2. สังเกตความเอาใจใส่ การเสียสละการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	สัปดาห์ที่ 2, 5, 13, 15	

2. ความรู้				
สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีสำคัญในสาขาวิชา	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการสอบข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	สัปดาห์ที่ 3, 5, 7, 8, 13, 14, 15, 16	40 %
●	2. มีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ในสาขาวิชา สามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่างๆ ได้	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการสอบข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	สัปดาห์ที่ 3, 5, 7, 8, 13, 14, 15, 16	
○	3. มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการใหม่ๆ ในสาขาวิชา รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ในสาขาวิชา	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการสอบข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	สัปดาห์ที่ 3, 5, 7, 8, 13, 14, 15, 16	
○	4. ตระหนักศึกษาในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการสอบข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การทำรายงาน การนำเสนองาน	สัปดาห์ที่ 3, 5, 7, 8, 13, 14, 15, 16	

		2.ประเมินผลงานการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม		
●	5. มีความรู้ด้านพระพุทธศาสนา	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการสอบข้อเขียน การทำแบบฝึกหัด การถาม-ตอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การทำรายงาน การนำเสนองาน 2.ประเมินผลงานการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม	สัปดาห์ที่ 3, 5, 7, 8, 13, 14, 15, 16	

3. ทักษะทางปัญญา				
สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1.สามารถค้นหา ตีความ และประเมินสารสนเทศ เพื่อใช้ในการพัฒนาความรู้และการแก้ปัญหาทางวิชาการได้อย่างสร้างสรรค์	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชา โดยการตรวจงานมอบหมาย แบบฝึกหัด การสรุปเนื้อหา 2.ประเมินผลงานจากการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้นเรียน	สัปดาห์ที่ 3, 6, 7, 8, 13, 16	10 %
●	2. สามารถคิดวิเคราะห์และริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนในการแก้ปัญหาการทำงานได้	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรายวิชาโดยการตรวจงานมอบหมาย แบบฝึกหัด การสรุปเนื้อหา		

		2. ประเมินผลงานจากการ ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น เรียน		
○	3. สามารถวางแผนการทำงานและ การบริหารจัดการงานได้	1. ประเมินผลการเรียนรู้จากการ เรียนรายวิชาโดยการตรวจงาน มอบหมาย แบบฝึกหัด การสรุป เนื้อหา 2. ประเมินผลงานจากการ ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น เรียน		

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				
สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วน การ ประเมิน
○	1. มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่มใน การวิเคราะห์ปัญหาได้อย่าง เหมาะสมบนพื้นฐานของตนเอง และของกลุ่ม	1. ประเมินผลการเรียนรู้จากการ ทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด การ ทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น 2. ประเมินจากรายงานผลการเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆภายในมหาวิทยาลัย		20 %
●	2. ตระหนักในความแตกต่าง หลากหลายทางสังคมและ วัฒนธรรม สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ดี	1. ประเมินผลการเรียนรู้จากการ ทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด การ ทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น	สัปดาห์ที่ 3, 7, 10, 13, 16	

		2.ประเมินจากรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในมหาวิทยาลัย		
●	3.มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและอาชีพอย่างต่อเนื่อง	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม การทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน การรายงานหน้าชั้น 2.ประเมินจากรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในมหาวิทยาลัย		

5. ทักษะในการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				
สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1.มีความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือ คณิตศาสตร์ หรือ กระบวนการวิจัยในการคิดวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงานได้	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet 2.ประเมินจากส่งผลงาน หรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet	สัปดาห์ที่ 3, 5, 10, 13, 16	15 %
○	2. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาได้	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet 2.ประเมินจากส่งผลงาน หรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet		

○	3. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ	1.ประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านระบบ E-Learning หรือ Social Network ต่างๆ ผ่านระบบ Internet 2.ประเมินจากส่งผลงาน หรือสรุปรงานผ่าน Social Network หรือ Webboard ของอาจารย์ผ่านระบบ Internet		
---	---	--	--	--

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

<p>1. เอกสารและตำราหลัก</p> <p>จำนง ทองประเสริฐ. (2520). พระพุทธศาสนากับสังคมและการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรววิทยา.</p> <p>สงบ เชื้อทอง,รศ. (2556). รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.</p>
<p>2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ</p> <p>พระไตรปิฎก ฉบับ CD-ROM. (2539). กรุงเทพมหานคร: จัดทำโดยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.</p> <p>ทินพันธุ์ นาคะตะ, ศ.ดร. (2521). พระพุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.</p> <p>ธรรมนิเทศ (ระแบบ ฐิตญาโณ) พระราชา. (2536). พระพุทธศาสนาปริทรรศน์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.</p> <p>ปรัชญา เวสารัชช. ศ.ดร. (2544). ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒๑ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.</p> <p>วลิน อินทสระ. (2540). หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.</p> <p>วัชรินทร์ ปัญญาประเสริฐ. (2538). พระพุทธศาสนากับการพัฒนาประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.</p> <p>สุขพัฒน์ อนนธ์จารย์, ดร. (2543). รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์อนนธ์จารย์.</p>

<p>3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ</p> <p>หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ</p>
<p>4. เว็บไซต์ที่สำคัญ</p> <p>เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับหัวข้อในประมวลรายวิชา วิทยาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์</p>

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

<p>1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยอาจารย์และนักศึกษา</p> <p>การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยอาจารย์และนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนักศึกษาได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน 1.2 อาจารย์ผู้สอนได้สร้างเพจบน Facebook เพื่อให้นักศึกษาเสนอแนะ 1.3 นักศึกษากรอกแบบสอบถามที่ผู้สอนหรือคณะกรรมการหลักสูตรสร้างขึ้น 1.4 นักศึกษาเขียนบันทึกสั้นๆ สะท้อนการจัดการเรียนการสอน 1.5 แบบประเมินรายวิชา
<p>2. กลยุทธ์การประเมินการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การสังเกต 2.2 วิเคราะห์ผลประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา 2.3 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา 2.4 วิเคราะห์จากแบบประเมินการสอน 2.5 ผลจากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา 2.6 ผลการตรวจรายงาน 2.7 ผลการสอบของนักศึกษา
<p>3. การปรับปรุงการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1 นำผลจากการประเมินการสอนในข้อ 1 และ 2 มาปรับปรุงในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.2 วิเคราะห์ผลการประเมินจากข้อ 1 และ 2 โดยผู้สอนเอง 3.3 วางแผนพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนตลอดภาคการศึกษาที่วางแผนไว้ 3.4 นำข้อบกพร่อง และข้อควรปรับปรุงที่นักศึกษาได้เขียนสะท้อนและจากการสังเกตของผู้สอนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักศึกษา
<p>4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา</p> <p>อาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชา ทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาโดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1 เปรียบเทียบผลการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชา ซึ่งอาจเป็น ต่างกลุ่ม ต่างชั้นปี ต่างคณะ แล้วแต่กรณี เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงรายวิชา

4.2 ทบทวนเนื้อหาวิชาทุกปีการศึกษา โดยอาจพิจารณาร่วมกับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาอื่นที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน หรือให้เกิดความสัมพันธ์และต่อเนื่อง แล้วแต่กรณี และทบทวนเนื้อหา โดยเทียบเคียงกับรายวิชาของสถาบันอื่น หรือเทียบเคียงกับตำราหรือบทความทางวิชาการหรือผลการวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาเนื้อหาให้ทันสมัยและมีมาตรฐานทางวิชาการ

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิภาพของรายวิชา

จากการประเมินและทบทวนผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอนและรายละเอียดวิชาเพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

5.1 จัดทำรายงานการทวนสอบจากผลการประเมินข้อ 1 และ 2 แล้วนำมาประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้สอนในสาขาวิชาเดียวกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.2 ปรับปรุงเนื้อหาวิชาทุก 2 ปี หรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 4

5.3 การประชุมผู้สอนรายวิชาร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

5.4 พัฒนาการสอนรายวิชาทุกภาคการศึกษา

ลงชื่อ

(นายมนตรี สอดแก้ว)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา

วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2564

ลงชื่อ

(ผศ.ดร.พนัด ดั่งศิริ)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564

แบบทดสอบรายวิชา SO 2105 รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

คำสั่ง : เป็นข้อสอบปรนัยจำนวน 30 ข้อ ให้นักศึกษาเลือกข้อที่ถูกที่สุด ลงในกระดาษคำตอบ
และไม่อนุญาตนำเอกสารใด ๆ เข้าห้องสอบ

1. ระบอบการปกครองในสมัยพุทธกาลที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือ

- ก. ราชาธิปไตย
- ข. สามัคคีธรรม
- ค. เผด็จการ
- ง. คณาธิปไตย
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

2. ระบอบประชาธิปไตยยังไม่เกิดในชมพูทวีปสมัยพุทธกาลเพราะ

- ก. กษัตริย์และชนชั้นสูงมีอำนาจและทรัพย์สินมาก
- ข. ราษฎรยังไม่ต้องการเสรีภาพ
- ค. ความคิดประชาธิปไตยยังไม่เป็นที่ยอมรับ
- ง. การปฏิบัติของประชาชนยังไม่เกิดขึ้น
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

3. ทฤษฎีกำเนิดของรัฐคู่ใดที่อ้างถึงกันมากที่สุดในสมัยโบราณ

- ก. ธรรมชาติและเทวสิทธิ์
- ข. ธรรมชาติและสัญญาประชาคม
- ค. เทวสิทธิ์และสัญญาประชาคม
- ง. เทวสิทธิ์และกำลังอำนาจ
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

4. การศึกษาพุทธประวัติเป็นการศึกษาอะไรมากที่สุด

- ก. หลักธรรมคำสั่งสอน
- ข. ชีวิตและผลงาน
- ค. สภาพแวดล้อม
- ง. ประวัติศาสตร์
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

5. อัตตาธิปไตยเป็นการปกครองที่มีลักษณะคล้ายกับ

- ก. ประชาธิปไตย
- ข. เผด็จการ

- ค. อนาธิปไตย ง. สมบูรณาญาสิทธิราชย์
จ. ไม่มีข้อใดถูก

6. พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องโลกาธิปไตยเพื่อให้

- ก. รู้จักพึ่งตนเอง
ข. รู้จักโลก
ค. ไม่ยึดเอาความต้องการของคนส่วนใหญ่
ง. ไม่ละเมียดศีล
จ. ไม่มีข้อใดถูก

7. พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องธรรมาธิปไตยเพื่อให้

- ก. ยึดเอาความถูกต้องเป็นใหญ่ ข. รู้จักพึ่งตนเอง
ค. รู้จักฟังเสียงคนอื่นบ้าง ง. รู้จักฟังคนอื่น
จ. ไม่มีข้อใดถูก

ตั้งแต่ข้อที่ 8 - 12 ตัวเลือกต่อไปนี้เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ใช้ตอบคำถาม ซึ่งเป็นลักษณะ
ของนักการเมืองหรือนักปกครอง ให้จับคู่ตอบที่ถูกต้อง หรือใกล้เคียงที่สุด

- ก. อหิงสา
ข. โทสจริต
ค. โลกจริต
ง. อปริหานิยธรรม
จ. ปริจจาคะ

8. นายทหารผู้ยอมเสียสละชีพ ()

9. นายตำรวจผู้ชอบบริดไถ ()

10. นักปกครองผู้ทุบตีชาวบ้าน ()

11. นายตำรวจที่ไม่ยอมรับส่วย ()

12. ผู้ว่าราชการจังหวัดที่รับฟังผู้เข้าร่วมประชุม ()

13. ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ วิธีที่ทำให้อาชญากรรมหมดไป ได้แก่

- ก. ช่วยเหลือประชาชนในการประกอบอาชีพ

- ข. ลงโทษอย่างรุนแรง
- ค. อดโทษ
- ง. ฝึกอาชีพนักโทษ
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

14. การเลือกตั้งผู้ปกครองตามอัครัญญสูตรสอดคล้องกับทฤษฎี

- ก. ธรรมชาติ
- ข. สัญญาประชาคม
- ค. เทวสิทธิ์
- ง. กำลังอำนาจ
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

15. การปกครองคณะสงฆ์มีหลักการที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย คือ

- ก. มีพระธรรมวินัยเป็นศาสนาธรรมนุญ
- ข. มีการแบ่งอำนาจเป็นฝ่ายปกครองและฝ่ายสอบสวนพิจารณาโทษ
- ค. มีการใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน
- ง. ข้อ ก และ ข ถูก
- จ. ข้อ ก,ข และ ค ถูก

16. พระเจ้าอชาตศัตรูไม่กล้ายกทัพมายึดแคว้นวัชชีเพราะพระพุทธเจ้าทรง

- ก. ห้ามไม่ให้ยกทัพไปรุกราน
- ข. ตรัสว่าผู้ปกครองวัชชีปฏิบัติตามอธิปไตยธรรม
- ค. ตรัสว่าแคว้นวัชชีมีความเข้มแข็งมาก
- ง. ตรัสว่ากษัตริย์แคว้นอื่นจะยกทัพมาช่วยแคว้นวัชชี
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

17. ตามอัครัญญสูตรพระพุทธเจ้าตรัสถึงกำเนิดของรัฐว่าเกิดขึ้นตาม

- ก. พระประสงค์ของพระเจ้า
- ข. แสสนยานุภาพของกษัตริย์
- ค. ธรรมชาติ
- ง. สัญญาประชาคม
- จ. ไม่มีข้อใดถูก

18. ธรรมราชา หมายถึง

- ก. เกรงกลัวการทำสงคราม
- ข. มีแสสนยานุภาพน้อยก็สามารถชนะได้

- ค. ไม่เคยออกจริง ง. ชำนาญโดยธรรมชาติ มิต้องใช้ศาสตร์
จ. ไม่มีข้อใดถูก

19. สิ่งใดสำคัญที่สุดในความเป็นรัฐ

- ก. กลุ่มคน ข. ดินแดน
ค. รัฐบาล ง. อำนาจอธิปไตย
จ. ไม่มีข้อใดถูก

20. พระพุทธเจ้าทรงโจมตีคำสอนของศาสนาพราหมณ์ในเรื่องการแบ่งวรรณะนั้นสอดคล้องกับหลัก
ประชาธิปไตยด้านใด

- ก. หลักเสรีภาพ ข. หลักความเสมอภาค
ค. หลักเหตุผลนิยม ง. หลักศีลธรรม
จ. ไม่มีข้อใดถูก

ตั้งแต่ข้อที่ 21- 25 ตัวเลือกต่อไปนี้เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ใช้ตอบคำถาม ซึ่งเป็นลักษณะ
ของนักการเมืองหรือนักปกครอง ให้จับคู่ตอบที่ถูกต้อง หรือใกล้เคียงที่สุด

- ก. จักรวรรดิวัตร
ข. กฎพันตสูตร
ค. ธรรมราชา
ง. สังคหวัตถุ 4
จ. มัชฌิมาปฏิปทา

21. นักปกครองผู้ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ()

22. นักปกครองผู้ใช้ธรรมะในการเอาชนะศัตรู ()

23. นักปกครองผู้ส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน ()

24. นักการปกครองผู้สงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนผู้ตกทุกข์ได้ยาก ()

25. นักการปกครองที่อาศัยธรรมและเคารพธรรมในการปกครอง ()

ตั้งแต่ข้อ 26-30 ตัวเลือกต่อไปนี้เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนาที่ใช้ตอบคำถาม ซึ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติ
ประสบความสำเร็จในชีวิตและการงาน ให้จับคู่ตอบที่ถูกต้อง หรือใกล้เคียงที่สุด

- ก. ธรรมช่วยให้รวย

- ข. ธรรมช่วยให้เจริญยศ
- ค. ธรรมช่วยให้ทำงานสำเร็จ
- ง. ธรรมช่วยให้ผู้ปกครองเข้มแข็ง
- จ. ธรรมช่วยให้เป็นคนดี

26. อิทธิบาท 4 เช่น ฉันทะ และวิริยะ ฯลฯ ()

27. พรหมวิหาร 4 เช่น เมตตา และกรุณา ()

28. ทิฏฐธัมมิกัตถะ เช่น หมั่นเพียร และรักษาทรัพย์ ()

29. ขัตติพละ เช่น กำลังกาย กำลังทรัพย์ ()

30. หมั่นเพียร การงานสะอาด ใคร่ครวญแล้วจึงทำ

กรุณาทำแบบประเมินทุกครั้งหลังสอบเสร็จ

แบบประเมินวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

ภาคผนวก ค
แบบตอบรับผู้เชี่ยวชาญ
และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โทร. ๐-๓๕๖๙๔-๕๐๓๘

ที่ อว ๓๙๑๒/๐๐๒๔ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร/เรียน พระมหาฉายัณฑ์ กิจสุภานทร, ดร.

ตามที่ คณะกรรมการวิจัยของสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้มีมติอนุมัติให้ดำเนินการโครงการ เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑" นายมนตรี รอดแก้ว หัวหน้าโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาติดการประชุมคณะกรรมการวิจัย มติที่ ๑๖๑/๒๕๖๔

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา
 - ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเจริญพร/เรียนมาเพื่อพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

พระกิตติสารสุธี
(พระกิตติสารสุธี)

รองอธิการบดี วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โทร. ๐-๕๓๓๙๔-๕๐๓๓

ที่ อว ๓๙๔๓๒/ ๐๑๒๔ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร/เรียน ผศ. อ.ว. พันใจ อ่างอ่ำ

ตามที่ คณะกรรมการวิจัยของสถาบันวิจัยฐานสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้มีมติอนุมัติให้ดำเนินการโครงการ เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบไฮนิโสมบลิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑" นายมนตรี รอดแก้ว หัวหน้าโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาติดการประชุมคณะกรรมการวิจัย มติที่ ๑๖๑/๒๕๖๕

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา
 - ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเจริญพร/เรียนมาเพื่อพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

(พระภิกษุสงฆ์)

(พระภิกษุสงฆ์)

รองอธิการบดี วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตมหาวิทยาลัยนครราชสีมา โทร. ๐-๓๕๓๙-๕๐๓๘

ที่ อว ๓๙๑๒/ ๐๐๒๑๔ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร/เรียน ผศ. ดร. สาทิพร ศรีคุ้ม

ตามที่ คณะกรรมการวิจัยของสถาบันวิจัยฐานสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้มีมติอนุมัติให้ดำเนินการโครงการ เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑" นายมนตรี รอดแก้ว หัวหน้าโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาติดการประชุมคณะกรรมการวิจัย มติที่ ๑๖๑/๒๕๖๕

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา
 - ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเจริญพร/เรียนมาเพื่อพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

(พระกิตติสารสุธี)

(พระกิตติสารสุธี)

รองอธิการบดี วิทยาเขตมหาวิทยาลัยนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ**รายงานการวิจัย**

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์
ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาระดับปีที่ 1

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความคิดเห็นของท่าน

ยินดีอย่างยิ่ง ชัดช้อง

ลงชื่อ

(มศ.ดร.พนัด ค้วงศิริ)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ**รายงานการวิจัย**

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์
ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาระดับปีที่ 1

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความคิดเห็นของท่าน

ยินดีอย่างยิ่ง ชัดช้อง

ลงชื่อ

(มศ.ดร.พนัด ค้วงศิริ)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ**รายงานการวิจัย**

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบไฮนิโสมนสิการ วิชาวิทยาศาสตร์
ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาระดับปีที่ 1

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความคิดเห็นของท่าน

ยินดีอย่างยิ่ง ชัดข้อง

ลงชื่อ

(มศ.ดร.สำราญ ศรีคำมูล)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

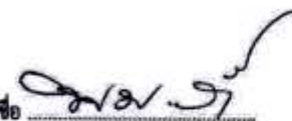
แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ**รายงานการวิจัย**

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์
ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความคิดเห็นของท่าน

อันดียิ่ง ชัดข้อ

ลงชื่อ

(พระมหาสายัณห์ วงศ์สุนทร, ดร.)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โทร. ๐-๓๕๓๔-๕๐๓๔

ที่ อว ๓๑๑๒/๐๑๓/ค วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน/เจริญพร พระครูวิจิตรธรรมวิจิตร ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ มมร.วข.มวก.

ตามที่ คณะกรรมการวิจัย สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมคณะกรรมการวิจัยของสถาบันวิจัยญาณสังวร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้มีมติอนุมัติให้ดำเนินการโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑” นายมนตรี รอดแก้ว หัวหน้าโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาที่ที่ ๑๖๑/๒๕๖๔ นั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะขออนุญาตท่านเพื่อพิจารณาอนุญาตให้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษา ภาคปกติ และภาคพิเศษ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองระดับปริญญาตรี เพื่อผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลไปประกอบการทำวิจัยในชั้นเรียน และข้อมูลที่ได้จักเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

(พระกิตติสารสุธี)

รองอธิการบดี วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- ๓๓๓๓

- ๐๓๓๓

1
S. S. S.

๑๑ พ.ย. ๒๕๖๔

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ค่า (IOC)

ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})

แบบสอบถามวัดเจตคติ
เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์
ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามวัดเจตคตินี้ต้องการทราบความรู้สึกและการกระทำบางอย่างของนักศึกษาขอให้
 นักศึกษาทุกคนตอบแบบสอบถามวัดเจตคติให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงเพื่อประโยชน์ต่อการวิจัย
 2. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ไม่มีผลใด ๆ ต่อคะแนนการเรียนในรายวิชาและคำตอบจะไม่มี
 เปิดเผยโดยเด็ดขาด
 3. แบบสอบถามวัดเจตคตินี้มีทั้งหมด 25 ข้อ
 4. วิธีการตอบแบบสอบถาม หลังจากอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้ว ให้ขีดเครื่องหมาย ✓
 ให้ตรงกับข้อนั้น ๆ เพียงอันเดียว ดังตัวอย่างการตอบในข้อ 0 โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - 4 หมายถึง เห็นด้วย
 - 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
 - 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
 - 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
0. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบการสอนที่นักศึกษา ชอบมาก		✓			

5. ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ ให้ขีดทับอันเดิมเสียก่อน แล้วจึงเลือกใหม่ตามที่ต้องการ

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

.....

เจตคติ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
<p>ความรู้สึกในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>ความสนใจ</p> <p>ความ</p> <p>กระตือรือร้นในการแสดงพฤติกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน</p>	1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ					
	2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมการเรียนการสอนกว่ารูปแบบอื่น มากกว่าวิชาอื่นๆ					
	3. รูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโส มนสิการเป็นรูปแบบที่มีคุณค่าแก่การศึกษา คือเกิดประโยชน์มากในการเรียน					
	4. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบที่น่าจะใช้เวลาเรียนให้มากกว่านี้เนื่องจากมีสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
	5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาสมอง คือทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วกว่าการเรียนแบบปกติ					
	6. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบที่ฝึกให้มนุษย์มีเหตุผลต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
	7. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบที่เรียนแล้วเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ เนื่องจากสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้อื่นได้					
	8. รูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโส มนสิการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาของตนเองและคนอื่นได้					
	9. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ เป็นรูปแบบที่ฝึกให้ผู้เรียนมีความรอบคอบในการตัดสินใจในทางที่เหมาะสม					

เจตคติ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ความรู้สึก ในการ จัดการ	10. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น สนใจมากขึ้น					
เรียนการ สอน ความสนใจ ความ	11. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้นักศึกษามีความสนใจมากขึ้นเป็นรูปแบบที่มีเนื้อหา ขั้นตอน สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา					
กระตือรือ ร้นในการ แสดง	12. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนานักศึกษาได้จริง					
พฤติกรรม	13. นักศึกษาใส่ใจในการเรียนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการมาก					
เพื่อการ เรียนรู้	14. นักศึกษาชอบทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ น่าสนใจ					
ร่วมกัน	15. นักศึกษาชอบทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมมาก					
	16. นักศึกษาให้สนใจถ้ามีเพื่อนมาถามปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันกับนักศึกษาที่มีความสนใจ					
	17. นักศึกษาชอบแนะนำให้แก่เพื่อนในชั้นเรียนอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ร่วมกับเพื่อน ๆ					
	18. นักศึกษาและเพื่อนชอบสนทนาเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น					
	19. นักศึกษาชอบกิจกรรมกลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโสมนสิการอย่างสร้างสรรค์					

เจตคติ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ความรู้สึก ในการ จัดการ เรียนการ สอน ความสนใจ ความ กระตือรือ ร้นในการ แสดง พฤติกรรม เพื่อการ เรียนรู้ ร่วมกัน	20. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ สามารถแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี					
	21. นักศึกษาชอบลองแก้โจทย์ปัญหารูปแบบการเรียน การสอนแบบโยนิโสมนสิการ ที่แปลก และใหม่อยู่เสมอ					
	22. นักศึกษาชอบค้นหาวิธีแก้ปัญหเกี่ยวกับรูปแบบ การเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ที่แปลก ๆ มาใช้ ในชีวิตประจำวัน					
	23. นักศึกษาชอบซักถามปัญหาเวลาอาจารย์สอน รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ					
	24. นักศึกษารู้สึกภูมิใจ เมื่อแก้โจทย์ปัญหารูปแบบการ เรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ในข้อที่ยาก ๆ ได้					
25. นักศึกษาชอบสรุปหลักเกณฑ์การเรียนรู้ที่จำเป็น เพื่อใช้ในการเรียนรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโส มนสิการ						

แบบประเมินความสอดคล้อง (IOC)
ระหว่างจุดประสงค์และข้อความ
เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์
ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ วัตตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 0 หรือ -1 ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

จุดประสงค์ ของพฤติกรรม	หัวข้อคำถามวัดเจตคติ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
ความรู้สึกรู้สึกในการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ ความกระตือรือร้นในการแสดงพฤติกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน	1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ			
	2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมการเรียนการสอนกว่ารูปแบบอื่น มากกว่าวิชาอื่นๆ			
	3. รูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโสมนสิการเป็นรูปแบบที่มีคุณค่าแก่การศึกษา คือเกิดประโยชน์มากในการเรียน			
	4. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่น่าจะใช้เวลาเรียนให้มากกว่านี้เนื่องจากมีสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน			
	5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาสมอง คือ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วกว่าการเรียนแบบปกติ			
	6. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ฝึกให้มนุษย์มีเหตุผลต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน			

	7. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่เรียนแล้วเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ เนื่องจากสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้อื่นได้			
	8. รูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโสมนสิการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาของตนเองและคนอื่นได้			

จุดประสงค์ของพฤติกรรม	หัวข้อคำถามวัดเจตคติ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
ความรู้สึกในการจัดการเรียนการสอน	9. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ฝึกให้ผู้เรียนมีความรอบคอบในการตัดสินใจในทางที่เหมาะสม			
ความสนใจ ความกระตือรือร้นในการแสดง	10. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น สนใจมากขึ้น			
พฤติกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน	11. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้นักศึกษามีความสนใจมากขึ้นเป็นรูปแบบที่มีเนื้อหา ขั้นตอน สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา			
	12. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนานักศึกษาได้จริง			
	13. นักศึกษาใส่ใจในการเรียนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการมาก			
	14. นักศึกษาชอบทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ น่าสนใจ			
	15. นักศึกษาชอบทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมมาก			
	16. นักศึกษาให้สนใจถ้ามีเพื่อนมาถามปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันกับนักศึกษาที่มีความสนใจ			

	17. นักศึกษาชอบแนะนำให้แก่เพื่อนในชั้นเรียนอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ร่วมกับเพื่อน ๆ			
	18. นักศึกษาและเพื่อนชอบสนทนาเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น			
	19. นักศึกษาชอบกิจกรรมกลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน แบบโยนิโสมนสิการอย่างสร้างสรรค์			
จุดประสงค์ ของพฤติกรรม	หัวข้อคำถามวัดเจตคติ	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
ความรู้สึกในการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ ความกระตือรือร้นในการแสดงพฤติกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน	20. รูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ สามารถแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี			
	21. นักศึกษาชอบลองแก้โจทย์ปัญหารูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ที่แปลก และใหม่อยู่เสมอ			
	22. นักศึกษาชอบค้นหาวิธีแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ที่แปลก ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน			
	23. นักศึกษาชอบซักถามปัญหาเวลาอาจารย์สอนรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ			
	24. นักศึกษารู้สึกภูมิใจ เมื่อแก้โจทย์ปัญหารูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ในข้อที่ยาก ๆ ได้			
	25. นักศึกษาชอบสรุปหลักเกณฑ์การเรียนรู้ที่จำเป็น เพื่อใช้ในการเรียนรูปแบบการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ			

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตาราง 5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กับจุดประสงค์การเรียนรู้

ข้อที่	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	สรุปผล การประเมิน
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

ตาราง 6 ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.641	.432	16	.693	.521
2	.617	.512	17	.721	.441
3	.645	.623	18	.641	.671
4	.718	.591	19	.571	.439
5	.722	.523	20	.691	.451
6	.642	.582	21	.561	.523
7	.521	.321	22	.693	.502
8	.684	.512	23	.691	.512
9	.690	.515	24	.651	.423
10	.772	.602	25	.693	.541
11	.612	.513	26	.560	.498
12	.601	.423	27	.691	.501
13	.712	.601	28	.560	.681
14	.602	.541	29	.513	.602
15	.693	.401	30	.730	.613

ค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.96

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.651	14	.821
2	.801	15	.823
3	.802	16	.827
4	.723	17	.823
5	.652	18	.796
6	.558	19	.814
7	.872	20	.805
8	.803	21	.809
9	.824	22	.812
10	.810	23	.782
11	.635	24	.655
12	.820	25	.478
13	.571		

ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบวัดเจตคติทั้งหมดเท่ากับ 0.97

ประวัตินักวิจัย

1. ชื่อ - สกุล ดร.มนตรี รอดแก้ว

2. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

3. ประวัติการศึกษา

นักธรรมเอก ประโยค 1 - 2

ปริญญาตรี ศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2552

ปริญญาโท (M.A.) รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2554

ปริญญาเอก (Ph.D.) รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ร.ด.) รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2564

4. ประวัติการทำงาน

ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตร เมื่อวันที่ 2 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2558 - ปัจจุบัน

เป็นคณะกรรมการประสานงานวิจัยระดับวิทยาเขต ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน

เป็นคณะกรรมการบริหารวารสารนิสิตวัง ตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน 2560 - ปัจจุบัน

ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566

สาขาที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ การเมืองการปกครอง, การพัฒนาสังคม และการปกครองคณะสงฆ์ไทย

5. ผลงานทางวิชาการ

ดร.มนตรี รอดแก้ว. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการเมือง เศรษฐกิจชุมชน และสังคม. วารสารนิสิตวัง, ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565), หน้า 30-41.

ดร.มนตรี รอดแก้ว. (2565). บทบาทพระสงฆ์เกี่ยวกับการเมืองการปกครองของผู้นำ โดยยึดหลักรัฐศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย, ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2565)

มนตรี รอดแก้ว, (2559). การปกครองคณะสงฆ์ไทย. ขอนแก่น : หจก.โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา. 190 หน้า. ISBN : 978-616-208-093-7

6. ผลงานการวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย การพัฒนากิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดในระบบ บังคับบำบัดโดยวัด (วิถีพุทธ) : ศึกษากรณีวัดถ้ำกระบอก จังหวัดสระบุรี, 2561.

หัวหน้าโครงการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย, 2563.

หัวหน้าโครงการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาทฤษฎีทางการเมืองและจริยศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ, 2560.

หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2564.

ผู้ร่วมวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, 2563.

ผู้ร่วมวิจัย เรื่อง บทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563.

7. สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ถนนพหลโยธิน ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร.08-222-39256 E-mail : domnum2531@gmail.com

ประวัตินักวิจัยร่วม

1. ชื่อ – สกุล นายอาทิตย์ ชูชัย

2. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

3. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี ศาสตรศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ปริญญาโท (M.A.) รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4. ประวัติการทำงาน

ระบุงานที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ การเมืองการปกครอง

5. ผลงานทางวิชาการ

6. ผลงานการวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วน
ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หัวหน้าโครงการวิจัย บทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ร่วมโครงการวิจัย การพัฒนากิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดในระบบ
บังคับบำบัดโดยวัด (วิถีพุทธ) : ศึกษากรณีวัดถ้ำกระบอก จังหวัดสระบุรี

7. สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ถนน
พหลโยธิน ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร.09-031-60017 E-mail :
choochai_ll@hotmail.com

ประวัตินักวิจัยร่วม

1. ชื่อ – สกุล ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก

2. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

3. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี ศาสตรศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาโท ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาเอก รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ร.ด.) สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

4. ประวัติการทำงาน

ระบุสาขาที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ รัฐศาสตร์

5. ผลงานทางวิชาการ

6. ผลงานการวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย การสร้างคุณค่าทางจริยธรรมในวรรณคดีไทยเพื่อสังคมที่ยั่งยืน, 2563.

ผู้ร่วมวิจัย พุทธจริยธรรมประยุกต์บูรณาการนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย, 2563.

ผู้ร่วมวิจัย ประสิทธิภาพการใช้หลักอริชฐานธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย, 2563.

7. สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย
จังหวัดเลย 42000 โทร. 098 5865 276 E-mail : artit.saengchawek@gmail.com

ประวัตินักวิจัยร่วม

1. ชื่อ – สกุล พระมหาชินกร สุจิตโต (ทองดี)

2. ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

3. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาเอก (Ph.D.) ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (ปร.ด.) รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. ประวัติการทำงาน

ระบุนสาขาที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ รัฐศาสตร์

5. ผลงานทางวิชาการ

6. ผลงานการวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2564.

7. สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ถนนพหลโยธิน ตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร.09-031-60017 E-mail : Chinnakorn2555@gmail.com